

RandKrant

MAANDBLAD VOOR DE INWONERS VAN DE VLAAMSE RAND

september 2013 | jaargang 17 | #07

Henry Van de Velde

**Het hobbelige
parcours van een
stijlvernieuwer**

**Een allerlaatste blik
op ooit glorieuze
hippodroom**

**Zeg niet Gordel
maar Gordelfestival**

**Gemeenten
zetten in op
duurzaamheid**

+ AGENDA

Ugo Rondinone in M

De tijd verstild

i

Jurist en theaterman **Gerrit Jappens** (55) werd vorige maand door Toon De Munter aangeduid om *deketting* voort te zetten.

‘Vliegtuigen? Hoor ik niet’

‘In de zomer om de vijf minuten’, antwoordt Gerrit Jappens op de vraag hoeveel keer per dag het geraas van vliegtuigen over zijn woning weerklinkt. Hij woont vlakbij de landingsbaan van de luchthaven. Voor bezoekers die de vliegtuigen niet gewend zijn, is het even schrikken, maar alles went. ‘Ik hoor ze niet meer. Mocht jij het niet gezegd hebben, dan had ik het geraas niet opgemerkt. Na verloop van tijd verdwijnt het uit je gehoor. Ik woon op 300 meter van de landingsbaan en het hindert mij totaal niet. Natuurlijk wisten we dat hier vliegtuigen landen en opstijgen toen we hier kwamen wonen en dan neem je dat erbij. Ondanks het vliegtuiglawaai is vastgoed rond de luchthaven toch behoorlijk duur. Dat heeft te maken met het feit dat de luchthaven voor werk zorgt. Iedereen hier heeft familie die op de luchthaven werkt.’

‘Ik werk niet op de luchthaven, maar als jurist voor het ACV. Ik pleit voor de arbeidsrechtbank. Ik pendel alle dagen met de bus naar Brussel. Iemand moet toch op de bus zitten ... (lacht). Het is wat tijdverlies, maar ik lees graag, vooral klassiekers en dat kan ik rustig op de bus doen. Ik kies bewust niet voor de wagen, maar denk ecologisch en kijk uit naar de dag, ergens in 2025, dat er hier een tramlijn richting Brussel zal passeren. Alles binnen de 10 kilometer probeer ik met de fiets of te voet te doen. De wagen wordt vooral door mijn echtgenote gebruikt. Zij werkt in Vorst en dat is vanuit Steenokkerzeel zeer moeilijk bereikbaar met het openbaar vervoer.’

‘Ik doe mijn job graag en ik vertoef met veel plezier in Brussel. Het multiculturele trekt me aan; ook de kunst en de cultuur, de literatuur en de hele mooie gebouwen. Brussel is een boeiende stad. Ik maak regelmatig een wandeling van de Beurs naar het Justitiepaleis. Ook wat cultuurbeleving betreft, kan de Rand niet tippen aan Brussel. Pas op, we hebben hier ook een mooi aanbod, maar dat is toch helemaal iets anders dan in de grootstad.’

‘Ik voel me niet echt een randbewoner. Ik beleef de Rand als de plaats die vlak naast Brussel is gelegen. Als een Nederlander mij vraagt waar ik woon, dan zeg ik kortbij en ver genoeg van de stad. Brussel ligt in Vlaanderen en wij wonen naast de stad. Je kan dat niet van mekaar lostrekken. De gemeenten in de Rand zijn meer slaapgemeenten geworden. Toch valt er hier wel wat te beleven op cultureel vlak en de gemeentebesturen, zoals in Steenokkerzeel, doen inspanningen voor de jeugd en de cultuur.’

DaDa

‘Ik speel bij theatergroep DaDa, no budget theater. Je mag het omschrijven als een nomadisch niet gesubsidieerd privé-initiatief, destijds ontstaan in café Den Druugen Airing in Elewijt. DaDa is de afkorting van Den Actieven Druugen Airing. We brengen één productie om de twee jaar en zoeken telkens naar een locatie waar we aan de slag kunnen. Dat kan een illegale dancing zijn, een leegstaande loods, noem maar op. Momenteel vertoeven we in een achterafzaaltje van café De Linde in Melsbroek. DaDa is een wisselend collectief van een tiental leden. We zijn een vriendengroep die alle stukken zelf schrijft. We zijn al eens in het jaarprogramma van kunstencentrum nOna (Mechelen), het Nieuwpoorttheater en de KVS geraakt, maar doorgaans spelen we in kleine zalen of op een gezellige locatie.’

TEKST Joris Herpol ■ FOTO Filip Claessens

i In onze rubriek *deketting* laten we elke maand een bekende of minder bekende inwoner uit de Rand aan het woord over de dingen die hem of haar bezighouden. Hij of zij duidt de volgende randbewoner aan die de ketting voort mag zetten.

inhoud

AGENDA BINNENIN

13

Oog in oog met een ree

© FC

24

© FC

10

© FC

22

© FC

32

04

Gemeenten zetten in op duurzaamheid

Lokale overheden namen de laatste jaren allerlei duurzame maatregelen. Misschien verloopt niet alles even snel of vlot, maar het overzicht aan concrete maatregelen die de gemeenten in de Rand nemen, is ondertussen toch behoorlijk indrukwekkend.

FR

26

Zeg niet Gordel maar Gordelfestival

Bewegen klinkt goed. Dat is de slogan van het nieuwe Gordelfestival, de opvolger van de Gordel. Op vrijdag 30 augustus opent het festival met liveoptredens in het provinciedomein van Huizingen, op zondag 1 september wordt er gesport in de hele Groene Gordel.

FR

28

Over vuurtorens en lantaarnpalen

Een vuurtoren beheerst land en zee, hij moet van ver zichtbaar zijn. Ook aan land kunnen vuurtorens nuttig zijn, bijvoorbeeld in de sociaal-culturele sector, waar vaak te lokaal wordt gezien en gedacht, zowel binnen als buiten Brussel.

EN

02 ■ deketting

06 ■ vanassetotzaventem

09 ■ mijngedacht

16 ■ bouwwerk

24 ■ opstap

25 ■ dekijker

26 ■ natuurlijk

29 ■ kwestievanmaak

30 ■ oogvoorderand

32 ■ gemengdegevoelens

colofon

RandKrant verschijnt maandelijks op 188.000 exemplaren voor de inwoners van de Vlaamse Rand rond Brussel. Het is een uitgave van de Vlaamse Gemeenschap en de provincie Vlaams-Brabant | Realisatie vzw 'de Rand' | Hoofdredactie Geert Selleslach | Eindredactie en coördinatie Ingrid Laporte | Vormgeving Jansen & Janssen, Gent | Fotografie Filip Claessens en David Legrève | Druk Dessain, Mechelen | Redactieadres Kaasmarkt 75, 1780 Wemmel, tel 02 767 57 89, e-mail randkrant@derand.be, website www.randkrant.be | Verantwoordelijke uitgever Jan de Bock, Departement Diensten voor Algemeen Regeringsbeleid, Boudewijnlaan 30, 1000 Brussel | Uit in de Rand wordt gerealiseerd met de financiële steun van de provincie Vlaams-Brabant en de Vlaamse Gemeenschap.

Gemeenten zetten in op duurzaam

Terwijl wereldleiders er niet in slagen akkoorden te sluiten die de CO₂-uitstoot en de klimaatopwarming aan banden leggen, nemen lokale overheden allerlei duurzame maatregelen. Misschien verloopt niet alles even snel of vlot, maar het overzicht aan concrete maatregelen die de gemeenten in de Rand nemen, is ondertussen toch behoorlijk indrukwekkend.

TEKST Luc Vanheerentals • FOTO Filip Claessens

Gemeenten in de Rand nemen maatregelen om duurzamer om te springen met energie. Beersel bijvoorbeeld wil tegen 2030 energieneutraal zijn. Tervuren kondigt in zijn beleidsverklaring de ondertekening aan van het *burgemeestersconvenant*, een initiatief van de EU waarin lokale besturen zich engageren om tegen 2020 hun CO-uitstoot met 20 procent te verlagen. De provincie Vlaams-Brabant legt alle gemeenten een *klimaatengagementsverklaring* voor als opstap naar dit convenant en biedt hiervoor ondersteuning. Verschillende randgemeenten willen hierop ingaan.

Energieneutraal

In haar streven om tegen 2030 *energieneutraal* te worden, wil Beersel in de eerste plaats het energieverbruik van gebouwen aanpakken, niet alleen de eigen gebouwen maar ook die van particulieren. 'We willen vooral inzetten op het isoleren. Groepsaankopen zullen beter

bekend worden gemaakt en wijkgericht georganiseerd. We willen hierbij vooral kansarme mensen ondersteunen. Zij hebben die isolatiemaatregelen het meest nodig. Huiseigenaars zullen aangesproken worden om hun huurhuizen aan te pakken. We zullen hen wijzen op de subsidies die hiervoor bestaan', zegt Veerle Leroy (Groen), schepen van Milieu. Beersel hoopt onder meer door energiebesparende maatregelen en initiatieven op vlak van hernieuwbare energieopwekking tegen het einde van deze legislatuur 1/3e van het traject naar klimaatneutraliteit te hebben afgelegd.

Alle randgemeenten nemen overigens maatregelen om het energieverbruik van de eigen gebouwen te verlagen. Tervuren liet energieaudits uitvoeren van panden die qua energieverbruik slecht scoren en stelde een meerjarenplanning op. De daken van de sporthallen Diependal en De Steenberg werden voorzien van een dikke isolatielaag en in de gemeentelijke basisschool in Vossem werd een condensatieketel op aardgas geplaatst. Tervuren liet ook een thermografische opname maken van haar grondgebied. Dat geeft alle inwoners een beeld van de isolatiekwaliteit van hun dak. Grimbergen liet audits uitvoeren van het energieverbruik van het gemeentehuis, school Negen sprong en de Charleroyhoeve en zal op basis hiervan energiebesparingsplannen opstellen. De komende jaren worden telkens drie gemeentelijke gebouwen geselecteerd. Ook andere vormen van energieverbruik worden aangepakt. Zo kondigt Dilbeek een kritische evaluatie aan van de openbare verlichting en wil Linkebeek hiervoor de duurzamere LED-technologie gebruiken.

Duurzaam

Meerdere gemeenten namen initiatieven om duurzame energie op te wekken. Overijse

plaatste twee zonne-installaties op schoolgebouwen en één op een gemeentelijke loods. Hoeilaart deed hetzelfde op de sporthal en het cultureel centrum. In Vilvoorde is het dak van de technische dienst op de site Asiat bedekt met 408 fotovoltaïsche panelen. Beersel plaatste zonnepanelen op het bezoekerscentrum De Lambiek in Alseberg en verhuurt voor dit doel net als Asse het dak van vijf andere gebouwen. Grimbergen plaatste zonnepanelen op het dak van haar zwembad en loodsen. Meise deed hetzelfde op twee sportcomplexen. Wezembeek-Oppem heeft plannen in die zin bij de bouw van het nieuwe gemeentehuis over vier jaar. Dilbeek zet bij nieuwbouw stevast zonnepanelen op daken van haar gebouwen en onderzoekt of dit aangewezen is op bestaande. In Sint-Pieters-Leeuw staan er zonnepanelen op het Wildersportcomplex, in Asse op het dak van het gemeentehuis.

De gemeenten zetten ook in op duurzame mobiliteit. Overijse kocht voor haar diensten een elektrische fiets aan en heeft op het vernieuwde Stationsplein voor elektrische voertuigen wachtbuizen voor laadpalen geplaatst. In Hoeilaart zijn vier laadpalen operationeel, waarvan één geplaatst werd in het kader van het Vlaamse EVA-project (Elektrische Voertuigen in Actie). De gemeente kocht ook een elektrische wagen en een elektrische fiets. Tervuren plant de aankoop van elektrische fietsen en de Vilvoordse politie verving een scooter door een elektrische fiets. Vilvoorde installeerde ook een laaieiland op de Grote Markt. Ook in Grimbergen-centrum staat een laadpaal. In haar beleidsverklaring wijst Grimbergen erop dat rekeningrijden, een slimme kilometerheffing, beter openbaar vervoer, een snelheidsbeperking tot 100 km per uur en een betere fietsinfrastructuur bij de optimalisatie van de grote ring voorrang moeten krijgen. Ook gemeenten als Sint-Pieters-Leeuw, Dilbeek en Wezembeek-Oppem en Asse participeren aan EVA. Beersel kocht zes jaar geleden een elektrisch voertuig, Machelen deed dit in 2012 voor de maaltijdbedeling. Ook Meise kocht een elektrisch voertuig.

Hernieuwbare energie

In meerdere gemeenten wordt ook hernieuwbare energie opgewekt. Overijse beschikt over een watermolen op de Ilse die elektriciteit opwekt. De gemeente overweegt in de toekomst een tweede project op te starten aan een oude watermolen in Terlanen. In Beersel lopen ge-

FR Les communes misent sur la durabilité

Ces dernières années, les autorités locales ont pris diverses mesures durables. Cela passe par des actions concrètes, telles que le placement de panneaux solaires, la réduction de la consommation d'énergie dans les bâtiments publics, l'utilisation d'énergie renouvelable à partir de la force hydraulique ou de turbines éoliennes, la promo-

tion d'actions d'économies d'énergie grâce à des subsides jusqu'aux conseils à la population pour réduire leur consommation d'énergie. Tout ne se passe peut-être pas aussi facilement ni aussi vite qu'on le souhaiterait, mais l'aperçu des mesures concrètes prises par les communes du Rand est déjà relativement impressionnant.

heid

sprekken over energiewinning uit waterkracht. In Merchtem onderzoekt een bedrijf op vier locaties op de Grote Molenbeek de mogelijkheid om elektriciteit op te wekken. Indien rendabel, wil het als proefproject een samenwerkingsverband opstarten met de gemeente en de provincie. In haar beleidsverklaring belooft Dilbeek 'verdere studie naar introductie van duurzame energiebronnen zoals wind, water en zon'. Asse stelt in een visienota over hernieuwbare energie de renovatie van watermolens op haar grondgebied in het vooruitzicht en onderzoekt de realisatie van een biobrandstofproject voor het zwembad. Hoeilaart bestudeert of het enkele gebouwen kan verwarmen met houtpellets. De meeste gemeenten kopen groene energie aan, in meerdere gemeenten zelfs voor 100 procent.

Zoals elders in het land is er ook in de Rand veel controverse over de plaatsing van windmolens. Dilbeek liet vijf jaar geleden een onderzoek uitvoeren naar de mogelijkheid van windmolens langs de E40, maar dit bleek niet haalbaar wegens verzet van de Regie der Luchtwezen. Overijse kreeg al een tweetal aanvragen binnen voor windmolens in private tuinen. Beide werden in eerste instanties afgekeurd, maar in beroep kende de provincie een vergunning toe. Vilvoorde verzette zich tegen een windmolen van 18m hoog (23 m als je de wiek meetelt) in een woonzone omdat deze niet past in de omgeving en de ruimtelijke draagkracht overschrijdt. Beersel en Sint-Pieters-Leeuw gaven in 2012 een gunstig advies voor zes windturbines langs het kanaal Brussel-Charleroi, maar Stedebouw hield de bouw tegen. Een nieuwe aanvraag voor de plaatsing van drie windturbines kreeg een milieu- en bouwvergunning, maar dit voorjaar tekende Sint-Pieters-Leeuw hiertegen beroep aan omdat een windturbine te dicht bij de woonwijk De Witte Roos gepland is. Sint-Pieters-Leeuw gaf wel een gunstig advies voor twee andere windturbines langs het kanaal. In Asse werden recent vier grote windturbines in het industriegebied van Mollem vergund. Merchtem tot slot gaf in 2012 een negatief advies voor de inplanting van drie windturbines vlakbij de Hoge Jan op de grens van Merchtem en Buggenhout na negatief advies van Onroerend Erfgoed.

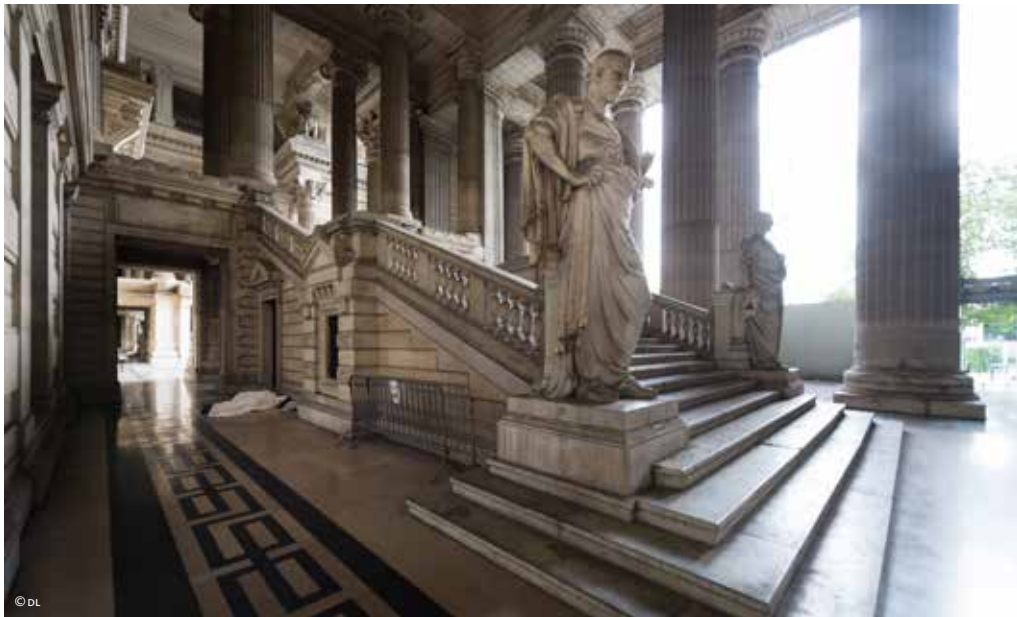
Sensibilisering

Gemeenten zijn ook erg actief op het vlak van de sensibilisering van burgers om duur-

zaam om te springen met energie. Naast informatie allerhande worden veel subsidies aangeboden. Overijse subsidieert alle vormen van hernieuwbare energie (met uitzondering van windenergie) met 400 euro per techniek. Hoeilaart betoelaagt zonneboilers en biedt een premie voor energetisch bouwen en verbouwen. Vilvoorde betaalt de kosten van een bouwplanadvies door het Provinciaal Steunpunt Duurzaam Bouwen. Tervuren subsidieert de aankoop en plaatsing van zonnepanelen (125 euro) en zonneboilers (250 euro). Beersel subsidieert de plaatsing van dak- en muurisolatie, superisolerende beglazing, zonneboilers en groendaken evenals energiescans van wo-

ningen. Grimbergen geeft subsidies voor zonneboilers, buitenmuurisolatie, hemelwaterinstallaties en herbruikbare luiers en werkt aan een reglement voor groene gevels. Machelen subsidieert een tiental duurzame aankopen. Naast reeds genoemde gaat het onder meer om de aankoop van een warmtepomp en van FSC-hout. Meise subsidieert zonneboilers tot 500 euro per installatie. Wezembeek-Oppem geeft een toelage van 75 procent bovenop de Eandis-premies. In haar bestuursakkoord stelt Dilbeek de organisatie van groepsaankopen te zullen onderzoeken. Wemmel stelt in haar bestuursakkoord 'bij haar inwoners energie optimalisatie te willen stimuleren'.

Laat de hanen

BEERSEL Het provinciaal vormings- en verblijfcentrum Hanenbos in Beersel viert op 14 en 15 september zijn tiende verjaardag. 'Hanenbos is in die tien jaar uitgegroeid tot een goed draaiend centrum; reden genoeg om te feesten', zegt medewerkster Karen Lemmens. 'We gooien het kippenhok wagenwijd open. Zaterdagmiddag is iedereen welkom voor ons *Gala in het bos* met verschillende sportieve en culturele activiteiten, waarbij je tegelijkertijd alle troeven van ons

20-80 klopt niet

BHV Het gerechtelijk BHV-akkoord ligt onder vuur. Aanleiding vormen de deze zomer geleverde resultaten van de werklasmeting van adviesbureau KPMG. KPMG kreeg van minister van Justitie Annemie Turtelboom (Open VLD) de opdracht om na te gaan hoeveel Nederlandstalige rechters er in Brussel nodig zullen zijn eens de rechtbank daar opgesplitst is in een Nederlandstalig en een Franstalig deel, zoals voorzien is in het gerechtelijk BHV-akkoord. Volgens het akkoord moet de verdeling 20 procent Nederlandstalige rechters en 80 procent Franstalige zijn, maar uit de werklasmeting zou nu blijken dat er meer Nederlandstalige rechters nodig zullen zijn. 'Wij hebben daar vanaf het begin op gewezen', zegt Edgar Boydens, voorzitter van de Orde van Vlaamse Balies. 'Daarom vragen wij dat het aantal Nederlandstalige rechters wordt ingevuld volgens de resultaten van de werklasmeting en dat er ook snel duidelijkheid komt voor het gerechtelijk personeel. Een aantal magistraten en griffiers zijn intussen al uit Brussel vertrokken omdat ze vrezen dat hier

voor hen geen toekomst meer is. Ze hebben elders werk gevonden en op die manier verliezen we waardevolle mensen, terwijl hun vertrek misschien niet eens nodig was.' De meerderheidspartijen die het BHV-akkoord onderhandeld hebben, hullen zich intussen in stilzwijgen over de resultaten van de werklasmeting. Federale oppositiepartijen Vlaams Belang en N-VA willen dat het gerechtelijk BHV-akkoord opnieuw onderhandeld wordt. 'We wisten van bij het begin dat die 20/80-regeling op verkeerde cijfers gebaseerd was', zegt Kristien Van Vaerenbergh, N-VA-kamerlid en voorzitter van de Kamercommissie Justitie. 'De Vlaamse onderhandelaars wisten dat ook, maar ze hebben geweigerd om het aan te passen. Nu hebben we een objectieve werklasmeting die bevestigt dat men een akkoord heeft gesloten op basis van verkeerde cijfers ten nadele van de Vlamingen.' Het heronderhandelen van het akkoord is volgens sommigen echter niet nodig vermits in de wet die de splitsing regelt het aantal rechters sowieso volgens een werklasmeting bepaald wordt. ▶ TD

demaand ▶

In Vlaams-Brabant vielen er vorig jaar sinds lang opnieuw meer doden bij verkeersongevallen. In 2011 waren er dat 40, vorig jaar 54. In het arrondissement Leuven stijgt het aantal van 16 naar 22, in **Halle-Vilvoorde** van 24 naar 32. ▶ Ook het aantal gewonden neemt toe. In de Noordrand nam het aantal gewonden

toe in **Wemmel** (van 56 naar 99) en in **Grimbergen** (168 naar 201). Een opvallende daling is er onder meer in **Merchtem** (van 78 naar 38) en in **Meise** (van 94 naar 67). ▶ Iets meer dan één jongere op acht uit **Halle-Vilvoorde** zit zonder werk, zo blijkt uit de laatste cijfers van het Regionaal Economisch en Sociaal Overleg

Comité (Resoc). ▶ Van alle werkzoekenden in **Halle-Vilvoorde** is 17,5 procent jonger dan 25 jaar. ▶ Halle-Vilvoorde lijkt iets beter te scoren dan Leuven, maar kent in de Rand ook een grootschaligere jeugdwerkloosheid: **Machelen** met 18,16 procent, **Vilvoorde** met 17,78 procent, **Zaventem** met 15,49 procent, **Sint-**

los

vormingscentrum kan ontdekken. Zaterdagavond is er voor de jeugd- en onderwijssector het avondspel *De legende van Fort Hanenbos* waarbij je de strijd aangaat met duo's van andere organisaties. Zondag sluiten we het feestweekend af met een groot ontbijt in het bos.' ■ TD

© DL

i Tien jaar Hanenbos wordt gevierd op 14 en 15 september. Meer informatie vind je op www.hanenbos.be

Speciaal fonds voor de Rand

VILVOORDE De gemeenten Halle en Vilvoorde vragen meer middelen aan de Vlaamse overheid omdat ze meer en meer geconfronteerd worden met 'grootstedelijke' problemen. 'De druk vanuit Brussel is al jaren voelbaar in Vilvoorde. Die migratie vanuit Brussel heeft zeker troeven, maar brengt ook een aantal problemen met zich mee en daar gaan we zo goed en zo kwaad als het kan mee om', zegt Hans Bonte (SPA), burgemeester van Vilvoorde. 'Het aantal anderstalige kinderen in onze scholen gaat pijlsnel omhoog. We worden geconfronteerd met daklozen, huisjesmelkerij. Noem maar op. Zulke zaken vragen om een gerichte aanpak waarvoor extra middelen nodig zijn. Dat kan bijvoorbeeld door Vilvoorde te erkennen als centrumstad. Of door een speciaal fonds voor de Vlaamse Rand, want de problema-

tiek situeert zich niet alleen meer in Vilvoorde.' Dat beaamt Dirk Pieters (CD&V), burgemeester van Halle. 'Ook hier komen uitdagingen op ons af die vroeger enkel in grote steden speelden', zegt Pieters. 'We zijn natuurlijk Antwerpen niet, maar Halle vervult intussen wel een aantal centrumfuncties voor de regio en daar willen we graag extra financiële middelen voor. Door de grote instroom van nieuwkomers, wordt de taalachterstand onder onze bevolking groter. Met het extra geld zouden we bijvoorbeeld extra taallessen, schoolbegeleiding of buurtwerk kunnen organiseren voor de nieuwkomers in Halle. We willen ook de werkwinkel uitbreiden met een opleidingscentrum zodat werkzoekenden niet meer naar Vilvoorde moeten om een opleiding te volgen. Veel cursisten haken nu om die reden af.' ■ TD

Pieters-Leeuw met 15,31 procent en **Kraainem** met 14,92 procent. ► Het Agentschap Wegen en Verkeer (AWV) is gestart met de herinrichtings- en beveiligingswerken van de Haachtsesteenweg in **Diegem**. Ze zullen ongeveer een jaar duren. ► De *doortocht Diegem* omvat ook fietspaden aan beide kanten van de Haachtse-

steenweg en een busbaan tot aan het kruispunt met de Woluwelaan. ► Norbertijn Gereon Van Boeschoten uit **Grimbergen** heeft 100.000 euro ingezameld voor de bouw van een tweede kerk in Mananthavady in Zuid-India. ► Nadat **Asse** en **Vilvoorde** elk vijf miljoen euro kregen van de Vlaamse regering voor de uit-

breiding van hun basisscholen, krijgt nu ook **Grimbergen** drie miljoen euro. ► Het Brabants trekpaard wordt het toeristische gezicht van de Groene Gordel. ► In het centrum van **Beersel** gaat dit jaar de bijna 100-jarige parochiezaal, die deze zomer deels instortte, tegen de vlakte. ► Na een sluiting van meer dan twee-

Kindertheater @ Schaveys

BEERSEL Gemeenschapscentra de Moeilie in Linkebeek en de Boesdaalhoeve in Sint-Genesius-Rode nodigen je op 15 september samen met het Beerselse cultuurcentrum de Meent uit voor het KinderBUURTFestival. 'Het KinderBUURTFestival is een kindertheaterfestival in het Schaveyspark in Beersel. Onze centra slaan de handen in elkaar en komen letterlijk naar buiten met een verrassend aanbod', vertelt Pieter Moens van gemeenschapscentrum de Boesdaalhoeve. 'Families met kinderen tussen 3 en 12 jaar kunnen er kijken naar fijne theateervoorstellingen op kindermaat. Breng zeker ook je picknickmand mee, want we brengen een grote picknickwei en een picknickact in gereedheid. Iedereen is welkom.' ■ TD

i Het KinderBUURTFestival vindt plaats op 15 september tussen 11 en 16 uur in het Schaveyspark. Tickets kosten 8 euro, leden van de Gezinsbond betalen 7 euro. Meer info op www.deboesdaalhoeve.be, www.demeent.be, www.demoelie.be en www.demuse.be

eneenhalf jaar is het gemeentelijk zwembad van **Sint-Genesius-Rode** opnieuw open. ► **Rode** zoekt geld via een samenwerking met buurgemeenten of de hogere overheid om het zwembad draaiende te houden. Het kost 800.000 euro per jaar en drie kwart van de bezoekers komt van buiten de gemeente. ► Percussie

Helpt kinderen groeit op in anderstalig gezin

HV In Halle-Vilvoorde groeit nog maar de helft van de pasgeboren baby's op in een Nederlandstalig gezin. Dat blijkt uit cijfers van Kind en Gezin van 2012. 51,5 procent van de kinderen die vorig jaar werden aangemeld in een crèche heeft een Nederlandstalige moeder. In 2007 was dat nog bijna 56 procent, in 2004 58 procent. Het aantal Franstalige moeders steeg

de voorbije acht jaar van 25 tot bijna 28 procent. Het aantal Belgische moeders in Halle-Vilvoorde gaat flink achteruit: van 78,9 procent in 2004 naar 69,4 procent in 2012. Het aantal moeders uit Noord-Afrika en Turkije is de voorbije acht jaar bijna verdubbeld. De grootste stijging vinden we bij de landen van het voormalige Oostblok. Daar is sprake van een ver-

drievoudiging tot bijna 7 procent.

De internationalisering van de Vlaamse Rand blijkt ook uit de cijfers van Kind en Gezin. Fransstalige gezinnen blijven veruit de grootste groep in de faciliteitengemeenten, maar het aantal gaat achteruit. In Kraainem en Wezembeek-Oppem zijn vooral het Engels en het Duits aan een opmars bezig, in Wemmel het

Turks en het Arabisch en in Drogenbos het Pools en het Roemeens. In gemeenten zoals Grimbergen, Asse en Dilbeek stijgt het aantal Franstalige gezinnen nog wel. Buitenbeentje is Hoeilaart met een stijging van het aantal Nederlandstalige gezinnen. 'Veel mensen van buitenlandse origine die eerst in Brussel woonden, willen graag een huis met een tuin

Zaventem zonder schepencollege

ZAVENTEM Vaudeville called Zaventem. De voorbije maanden heeft het flink gerommeld in de Zaventemse politiek. Een recapitulatie. Na de gemeenteraadsverkiezingen vorig jaar ontstaat er binnen de Open VLD onenigheid over wie de nieuwe burgemeester moet worden: opnieuw Francis Vermeiren of Lieve Wierinck. Beide clans binnen de partij voeren op eigen houtje onderhandelingen: Wierinck met de N-VA, Vermeiren met de CD&V. De leden van het kartel SPA-Leef-Groen worden in beide onderhandelingen betrokken. Uiteindelijk wordt de eenheid binnen de Open VLD hersteld en beslissen Vermeiren en Wierinck om de sjerp te delen. De N-VA valt uit de boot, maar heeft intussen bewijsmateriaal verzameld waaruit blijkt dat Open VLD'er Piet Ockerman, Amy Gille (SPA) en andere leden van het progressieve kartel zowel een voordracht van Vermeiren als één van Wierinck ondertekend hebben en dat mag niet. In februari geeft de Raad voor Verkiezingsbetwistingen

de N-VA gelijk en dus wordt het verkiezingsmandaat van de betrokken schepenen ongeldig verklaard. Zij gaan in beroep tegen deze beslissing. De auditeur van de Raad van State adviseert vervolgens om beide schepenen te herbevestigen in hun mandaat. Begin juli beslist de Raad van State daar totaal onverwacht anders over. Resultaat: Lieve Wierinck, Piet Ockerman en Amy Gille worden geschorst en dus ook het schepencollege. Zaventem moet op zoek naar een nieuwe meerderheid. Erik Rennen van N-VA laat weten dat hij geen vragende partij is om ten allen prijze in de nieuwe meerderheid te komen, maar een uitnodiging voor gesprekken zeker niet zal afslaan. Burgemeester Vermeiren, die de nieuwe coalitiegesprekken zal leiden, laat voorlopig niet in zijn kaarten kijken. Wie de vervangers worden voor de geschorsten, is evenmin duidelijk. Lieve Wierinck bekijkt welke de juridische mogelijkheden zijn om de beslissing van de Raad van State aan te vechten. ■ TD

Ensemble De Herleving uit **Brussegem** nam voor de eerste keer in haar 40-jarig bestaan deel aan het Wereld Muziek Concours (WMC) in Kerkrade Nederland en kaapte meteen goud weg. ► Voor de herinrichting van het Dorpsplein van **Sint-Martens-Bodegem** kan het gemeentebestuur van **Dilbeek** rekenen op een Eu-

ropese subsidie van 65.000 euro. ► Hoewel **Halle** jarenlang de thuisbasis was van de Eén-serie Witse, zal de stad geen rol spelen in de nieuwe langspeelfilm over de politiecommissaris. ► Café De Kluis in **Halle**, ooit het stamcafé van Witse, wordt een lambiek- en fietscafé. ► Het voormalig buurtspoorwegsta-

tion op de Ninoofsesteenweg in **Schepdaal**, nu een museum over de buurtspoorwegen met een verzameling locomotieven en tramstellen, krijgt van de Vlaamse overheid een restauratiepremie van 222.537 euro voor de derde en laatste restauratiefase. ► Ondanks een informatiecampagne rijdt één op de

vijf automobilisten in **Meise** te snel. ► Nadat er een verkeersbord aan flarden is geschoten, stelde de dienstdoende burgemeester van **Linkebeek** via een politieverordening een jachtverbod in. ► Om haar bereik in de Rand te verbeteren, gebruikt stadszender FM Brussel voortaan de vrijgekomen frequen-

zodra ze aan kinderen beginnen', verklaart taalsocioloog Rudi Janssens. 'Gezien het beperkte aanbod aan huizen in Brussel komen ze al snel in de Rand terecht. Armere migranten komen vaak naar oude industriegemeenten als Vilvoorde en Machelen. Rijkere gezinnen trekken naar het oosten of het zuiden van Brussel, waar de woningen duurder zijn.' ■ TD

tie 107.8 FM **Overijse**. ► In het centrum van **Tervuren** wordt de zone 30 uitgebeid. ► De douane op de luchthaven van **Zaventem** schenkt iedere dag tussen 250 en 500 liter in beslag genomen vloeistoffen weg aan goede doelen. ■ JH

Tom Serkeyn is journalist bij Ring-tv en violist bij de Vilvoordse muziekgroep Zakdoek. Hij is geboren in Brussel en woont in Peutie. Voor RandKrant schrijft hij afwisselend met Fatima Ualgasi, Joris Hintjens, en Dirk Volckaerts de column *mijngedacht*.

Simpele Vlaamse kost

'Tja? Mijne congé zit er op', zegt de man links aan de toog, het schuim van zijn Jupiler slurpend. 'Het is weeral gepasseerd.'

'Waar zijt ge geweest?', vraagt de man rechts aan de toog, afwezig in zijn glas Palm starend.

'Turkije', antwoordt de Jupiler.

'En waar in Turkije?', vraagt de Palm.

'Kweenie, we zijn met de vlieger gegaan.'

'En hoe was 't?'

'Ca va.'

'Behalve al die Turken, die waren er teveel aan zeker?'

'Ha, ha, ha!', klinkt het rechts van de tapkast. 'Ho, ho ho!', aan de linkerkant.

Ik doe alsof ik het belegen grapje niet heb gehoord en kruip wat verder weg in mijn hoekje op de bank en richt mijn blik strak op mijn halflege pint.

'Nee, serieus, Turkije is eigenlijk heel goed meegevallen', gaat de Jupiler voort. 'Goed weer, chique hotel met airco en zwembad. Veel volk van langs ons kanten en drank à volonté, ze hadden zelfs Duvel en Affligem. Alleen het eten, dat stak na een dag of vier toch wel tegen. Al die olijven, dat schapenvlees en zure yoghurt komen op den duur uw oren uit. Dan krijgt ge toch echt goesting op een talloor simpele Vlaamse kost. Een stevige schep patatten, een portie spruiten of gestoofd witloof, een stukske gebakken kiek of een paardensteakske. Allez, zo echt iets van bij ons.'

Een paardensteak van bij ons? Uit Polen of Argentinië zeker. Kip? Wist je dat onze vlezige Mechelse Koekoek een kruising is van een inheems hoen en een exotisch ras? Fokkers kruisten het Merchtemskiek, of Lombardisch kiek zoals ze het noemen in het Pajottenland en de Zennevallei, met de reusachtige Aziatische Bhrama die in 1850 in de Antwerpse Zoo werd binnengehaald als attractie.

Het verhaal van het Merchtemskiek en andere producten kan je lezen in *In Brussel*

ge(s)maakt?, een interessant boek van Sarah Luyten van het Centrum voor Agrarische Geschiedenis dat onlangs werd uitgegeven bij vzw De Draak in Tollembeek, een deelgemeente van Galmaarden.

En zelfs als je van Kampenhout bent, en je bij wijze van spreken tussen het grondwitloof woont, kan het geen kwaad om ook eens het hoofdstuk over het witte goud te lezen. Witloof is het loof of de blaadjes van de cichoreiplant dat door selectie en verbeterde teelttechnieken evolueerde tot kropjes. De teeltwijze mag dan al ontdekt of bedacht zijn in de 19e eeuw in Brussel, maar de cichoreiplant was al eeuwen bekend om zijn geneeskundige krachten, de Romeinen aten hem al als salade.

Spruiten stammen dan weer af van de wilde kool die 3.000 jaar geleden al werd verbouwd in de westelijke en mediterrane kustgebieden. En 'onze' patat? Die is zo Vlaams als de leeuw op onze vlag. De aardappel werd in de 16e eeuw vanuit Zuid-Amerika geïmporteerd door de conquistadores. En zo kunnen we nog wel een poosje doorgaan. Vlaamse kost? Zo simpel is dat allemaal niet.

Ik wil hier geen discussie voeren over de juiste definitie van een streekproduct. Laten we er van uitgaan dat het producten zijn die volgens een zekere, lokale traditie worden bereid door toegewijde brouwers, bakkers, beenhouwers en koks. Maar de grondstoffen die ze daarvoor gebruiken worden niet altijd in hun achtertuin gekweekt of gefokt en ze zijn meer dan eens van vreemde origine. Maar wat dan nog, als het maar smaakt. Aan tafel zijn we dus altijd een beetje wereldburger, ook als we niet bij de Griek, de Italiaan of de Chinees om de hoek gaan eten. ■ TEKST Tom Serkeyn ■ FOTO Filip Claessens

i **Reacties?** Mail naar randkrant@derand.be

† Henry Van de Velde

Het hobbelige parcours van een stijlvernieuwer

Architect en designer Henry Van de Velde werd 150 jaar geleden geboren. Zijn betekenis voor de architectuur, interieurvormgeving, design en kunsteducatie is groot, zijn invloed is wereldwijd voelbaar. Hij woonde een tijd in Tervuren waar hij, samen met zijn vrouw, begraven ligt.

TEKST Ines Minten ■ FOTO Filip Claessens

Van de Velde is een van belangrijkste vertegenwoordigers van de art nouveau, staat aan de wieg van de school waaruit het Bauhaus zou ontstaan, richt in Brussel de kunstschool Ter Kameren op en maakt tijdloze meubelen die perfect in een hedendaags interieur kunnen passen. Van de Velde woont en werkt op verscheidene plaatsen in Europa, maar bouwt ook een huis in Tervuren en in Ukkel.

Van de Velde zelf interviewen, is natuurlijk niet meer mogelijk, maar in Werner Adriaenssens vinden we een ideale woordvoerder om in zijn plaats te spreken. Adriaenssens bestudeert Van de Velde's leven en werk en is curator van de tentoonstelling *Henry Van de Velde, Passie – Functie – Schoonheid*, die vanaf 13 september te zien is in het Jubelparkmuseum. 'Bij de naam Van de Velde denken de meeste mensen aan architectuur. Terecht, maar Van de Velde staat voor zoveel meer. Zijn 150e geboorte-

jaar is dé gelegenheid om zijn levensverhaal te vertellen. Daarom hebben we een biografische tentoonstelling gemaakt met meer dan 500 kunstobjecten', zegt Adriaenssens.

1880 – Een onbewaakt moment

Henry Van de Velde komt uit een gegoede Antwerpse familie. Hij interesseert zich al vroeg voor cultuur en overweegt even om pianist te worden. Dat hij uiteindelijk naar de academie voor beeldende kunsten trekt, gebeurt toevallig. 'Hij schrijft zich in op een onbewaakt moment', vertelt Adriaenssens. 'Zijn schoonzus was juist in het kraambed overleden en alle aandacht gaat in die dagen naar de baby en de weduwnaar. Pas een tijd later vraagt Van de Velde's vader wat hij nu eigenlijk studeert.' Het is een anekdote, maar ze is veelzeggend. Een echt natuurtaalent in de schilderkunst is Van de Velde niet. 'Daarvoor wordt hij te erg beïnvloed door anderen, bijna op een ongezonde manier. Hij leert het pointillisme kennen en begint zelf zo te schilderen. Met een enorme perfectiedrang kopieert hij wat hij ziet. Later ontdekt hij Van Gogh en hetzelfde gebeurt. Uiteindelijk raakt Van de Velde in een artistieke crisis, omdat hij niet meer losraakt van de genres die hij overneemt. Pas op, hij heeft topwerken gecreëerd in die periode, maar hij komt niet toe aan een eigen stijl en dat beseftte hij ook.'

1893 – Van de Velde, een team

Twee gebeurtenissen blijken cruciaal om te klik naar de toegepaste kunsten te kunnen maken. 'Henry Van de Velde staat voor een compositie die hij aan het schilderen is: *Engelenwake*, en hij voelt aan dat hij ze in deze vorm nooit zou kunnen afwerken. Het moet anders. Maar hoe?' De jonge kunstenaar is een inzinking nabij en om te bekomen, spendeert hij wat tijd aan zee bij zijn tante, een ervaren borduurster. Samen zet-

ten ze zich aan het werk: *Engelenwake* wordt een borduurwerk. De eerste stap is gezet.

'Enkele maanden later ontmoet hij Maria Sèthe. Hij heeft nog aan niemand verteld waarom hij aan het borduren is geslagen, maar bij haar stort hij zijn hart uit. Later zou hij op die ontmoeting terugkijken en zeggen: *Met een vrouw aan wie ik mijn twijfels zo kwijt kon, moest ik wel trouwen.*' Men zegt wel eens dat achter elke sterke figuur een ijzersterke partner staat en bij Van de Velde en Sèthe was dat absoluut het geval. Maria schaart zich vanaf dag één achter haar echtgenoot en zijn activiteiten. Zij spreekt Duits, dus ze verzorgt de levensbelangrijke contacten met Duitsland. Ze kent Engels, dus ze vertaalt allerlei boeken over de contemporaine kunstscène die zijn gedachtegoed mee vorm hebben gegeven. Ze beheert de financiën; geen overbodige luxe, want Van de Velde is zelf een boekhoudkundige nul. Samen maken ze zijn carrière waar.

1895 – Bloemenwerf

Het eerste gebouw dat Henry Van de Velde ontwerpt, is het landhuis *Bloemenwerf* in Ukkel, waar hij tot de eeuwwende met zijn gezin woont. Het huis is vooral belangrijk als toetalkunstwerk. Hij creëert het in navolging van *The Red House* van William Morris, de geestelijke vader van de Engelse Arts-and-Craftsbeweging, een miniwereld, helemaal op maat van zijn gezin en zijn ideeën. 'Elk meubelstuk, het zilver- en vaatwerk, de tuin, het textiel, zelfs de kledij van zijn vrouw heeft Van de Velde speciaal voor het huis ontworpen.'

EN Style innovator's difficult path

Architect and designer Henry Van de Velde was born 150 years ago. Van de Velde was one of the leading representatives of Art Nouveau in Belgium, laid the foundations for the school from which the Bauhaus school of design emerged, founded La Cambre arts school in Brussels and created timeless furniture that fits in perfectly with modern homes. He had a huge international impact on architecture, interior decoration, design and arts education. He lived for a while in Tervuren, where he and his wife are buried together. As Van de Velde himself can no longer be interviewed we turned to Werner Adriaenssens, curator of the major exhibition *Henry Van de Velde, Passion – Function – Beauty*, to outline for us the life and work of Van de Velde. 'Most people quite rightly associate the name of Van de Velde with architecture but the man represents so much more than just the one discipline.'

Werner Adriaenssens

1899 – ‘Verkocht’ aan Duitsland

De grote doorbraak volgt snel. Vooral in Duitsland blijken de ontwerpen van Van de Velde in de smaak te vallen. Met Duitse geldschieters wordt de Société Van de Velde opgericht. De activiteiten blijven aanvankelijk in Brussel, want hij heeft niet veel zin om naar Berlijn te verkassen. Waarom gebeurt dat op het eind van de eeuw dan toch? Adriaenssens: ‘De Société is op dat moment – ondanks het grote succes – een Financiële ramp en in een vlaag van paniek verkoopt de hoofdaandeelhouder al zijn aandelen. Zo wordt Van de Velde bij wijze van spreken ‘verkocht’ en moest hij in loondienst gaan werken in Berlijn.’ Na een jaar verbreekt Van de Velde zijn contract. De gevolgen zijn hard: hij is de rechten op al zijn vroegere ontwerpen kwijt en is verplicht om van stijl te veranderen. Zoiets kan een carrière kraken. Het moet Van de Velde in die periode even zwaar geduizeld hebben. ‘Maar uiteindelijk is die verplichting zijn carrière ten goede gekomen’, legt Adriaenssens uit. ‘Hij is al stilaan begonnen met een verstrakking in zijn stijl. Het voorval met de rechten heeft die evolutie versneld. Hij begint meer en meer industrieel en dus minder ornamenteel te produceren. Eigenlijk drijft hij op dat moment mee met de tijdgeest. We zullen op de tentoonstelling een reeks meubelen tonen die deze evolutie illustreren.’

Henry Van de Velde richt in Weimar de kunsthogeschool op die Walter Gropius later zal uitbouwen tot het Bauhaus. De metho-

diek van de school is behoorlijk revolutionair. Kunst- en stijlgeschiedenis worden er uit de lesroosters gebannen. Het exploreren van de eigen creativiteit staat voorop. ‘Je ziet hoe Van de Velde in zijn pedagogisch programma zijn persoonlijke ontwikkeling volgt. Hij heeft zelf last gehad van wat hij leerde uit de kunstgeschiedenis.’ Overigens loopt het Weimarverhaal niet helemaal over rozen. Nergens anders in Europa bestaat de openheid van geest die een zo vernieuwende stijl en bijhorende pedagogie toelaat, maar Duitsland kent evenzeer een oerconservatieve reflex die de beweging in kunst en design met niets dan misprijzen bejegt.

1914 en 1940 – Beticht van collaboratie

De Eerste Wereldoorlog breekt uit en de Belg Van de Velde zit vast in Duitsland. Hij geeft zijn ontslag op school en artistiek kan hij geen kant uit. Nadien volgt nog een belangrijke Belgische periode, waarin hij onder meer de Boekentoren van de Universiteit Gent ontwerpt en de kunstschool Ter Kameren opricht, maar voor het zover is, ziet de ontwerper-architect zwarte sneeuw. Hij raakt al zijn bezittingen kwijt en wordt – onterecht blijkt later – beschuldigd van collaboratie. ‘Zijn grote concurrent Victor Horta, die hem niet graag terug zag keren, heeft daar een vuile rol in gespeeld’, zegt Adriaenssens. Na de Tweede Wereldoorlog duiken de geruchten over collaboratie weer op. ‘Onderzoek toont aan dat ook die uit de lucht gegrepen zijn.’ Geruchten

kunnen hardnekkig zijn; ze kleven nu nog soms aan Van de Veldes reputatie.

1927 – Tervuren

In 1927 bouwt Van de Velde zijn laatste eigen woning in Tervuren. *La Nouvelle Maison* is net zoals de andere drie van binnenuit gebouwd. De woonfunctie primeert, niet de gevel. ‘De ruimtewerking is er schitterend’, zegt Adriaenssens. ‘Met het huis in Tervuren zit hij in de internationale modernistische stijl. Hij blijft er tot 1947, toen de valse beschuldigingen van collaboratie hem doen besluiten tot een vrijwillige ballingschap in Zwitserland.’ Daar schrijft hij zijn memoires en sterft er in 1957, op 94-jarige leeftijd. Hij wordt begraven op het kerkhof van Tervuren. Zijn graf, en dat van zijn vrouw, zijn een beschermd monument.

i 150 jaar Van de Velde

De tentoonstelling *Henry Van de Velde, Passie – Functie – Schoonheid* in het Jubelparkmuseum (13 september tot 12 januari) is de grootste Belgische activiteit van het Van de Velde-jaar 2013, maar niet de enige. Overal in het land zoeken gemeenten en musea aanknopingspunten met de grote stijlvernieuwer. De gemeente Tervuren herdenkt zijn illustere inwoner met een didactische tentoonstelling op verscheidene locaties. GC Papeblok en Cinema Royal organiseren op 7 september een evenement met een expo en muziek uit de jaren 1920. *La Nouvelle Maison* is op de Open Monumentendag van 8 september uitzonderlijk open voor het publiek.

Levenskwaliteit van ouderen centraal plaatsen

Het is geweten: een structurele inhaalbeweging op het vlak van ouderenvoorzieningen in de Rand is noodzakelijk. Toch mag het toekomstige beleid zich niet beperken tot een simpele uitbreiding van bedden, maar moeten de voorzieningen ook beter op elkaar worden afgestemd. Qaly, een woonzorgcentrum met serviceflats, wil de levenskwaliteit centraal plaatsen. ■ TEKST Gerard Hautekeur ■ FOTO Filip Claessens

Lieve Verplancke bouwt in haar gemeente Beersel een woonzorgcentrum van 81 bedden en 42 serviceflats. Op dezelfde campus worden allerlei bijkomende diensten en voorzieningen aangeboden. 'In plaats van mijn spaarcenten te beleggen in vastgoed wil ik investeren in mijn droomproject.' Verplancke is een gedreven zakenvrouw die gedurende achttien jaar algemeen directeur was van een multinational farmaceutisch bedrijf. 'Ik was een van de eerste Belgische vrouwen in een dergelijke functie. Het werken op internationale schaal en het aansturen van verschillende teams vond ik zeer boeiend, maar voor de resterende tien jaar van mijn carrière zocht ik een nieuwe zingeving. Ik wil een woonproject voor ouderen realiseren vanuit een duidelijke visie op het stimuleren van de levenskwaliteit van ouderen.' Verplancke studeerde geneeskunde en economie, een dubbele achtergrond die van pas komt.

Kwaliteit

'De naam *qaly* verwijst naar een norm om de kwaliteit in de geneeskunde te meten. De kwaliteit van het leven, zowel op fysisch als op psychisch vlak, moet altijd vooropstaan. Het gaat

voor mij in de eerste plaats niet om de realisatie van een vastgoedproject of een architecturale bouw, maar om levenskwaliteit. Uiteraard moeten bewoners er aantrekkelijk kunnen wonen, lekker eten en goed worden verzorgd. Ik vind het echter minstens even belangrijk dat bewoners van het woonzorgcentrum en de serviceflats zich goed voelen en zich kunnen ontplooiën. We zullen programma's op maat aanbieden om de fysieke gezondheid te bevorderen en aandacht besteden aan de mentale weerbaarheid en gezondheid. Daarom is de benedenverdieping van onze campus voorbehouden voor allerlei diensten en voorzieningen, zoals wellness, fitness, een kapsalon, een brasserie en vergaderzalen.'

Ontmoeting

'De combinatie van serviceflats en woonzorgcentrum op één campus is een belangrijke troef. Zo kunnen bewoners van de serviceflats bijvoorbeeld gebruik maken van warme maaltijden die ter plaatse in het woonzorgcentrum worden bereid, of andere diensten. Uit enquêtes blijkt dat mensen veel belang hechten aan de zekerheid om op dezelfde plaats te kunnen blijven wonen. Als zijzelf of hun partner zich niet meer kunnen

behelpen in de serviceflats is de stap klein naar het aanpalende woonzorgcentrum. Ze hoeven dan niet opnieuw te verhuizen.'

'Een meerwaarde is de centrale ligging, met uitzicht op het Rodenbos. De architecten respecteren het glooiende landschap en integreren de tuin in het bouwproject. Ook dit past in onze visie om ouderen te stimuleren naar buiten te komen en in beweging te blijven. Bovendien hopen we dat andere mensen uit Beersel van onze voorzieningen gebruik zullen maken en dat de brasserie een ontmoetingsplaats wordt. Er zijn reeds contacten gelegd met gemeente en OCMW om gezamenlijke activiteiten te organiseren.' Tegen het eind van dit jaar wordt gestart met de bouw die anderhalf jaar later voltooid zou moeten zijn.

Kloof tussen behoefte en aanbod

Het cijferboek 2013 over de Vlaamse Rand van de Studiedienst van de Vlaamse regering bevestigt dat het aanbod aan ouderenvoorzieningen beperkt is. In 2012 werden in de Vlaamse Rand 3.637 rusthuisbedden aangeboden en 553 serviceflats. In alle gemeenten is er een aanbod aan rusthuisbedden. Dit is niet het geval voor serviceflats (niet in Drogenbos, Kraainem, Linkebeek en Wemmel). Het gaat hier om voorzieningen die erkend zijn door de Vlaamse Gemeenschap, zowel privé als openbaar.

In Drogenbos en Linkebeek staan er meer rusthuisbedden dan is vooropgesteld in de programmanormen van de Vlaamse Gemeenschap. In alle andere gemeenten van de Rand is er een grote kloof tussen behoefte en aanbod. De doelstellingen zijn niet voor de helft gerealiseerd in Kraainem, Sint-Genesius-Rode, Wezembeek-Oppeem, Hoeilaart, Merchtem, Sint-Pieters-Leeuw en Tervuren. Het aanbod aan kortverblijf en dagverzorgingscentra is nog geringer.

AGENDA
SEPTEMBER
2013

UIT

in de Rand

© SEBASTIAO SALGADO

Op zoek naar Livingstone

EX
PO

De tweehonderdste geboortedag van David Livingstone (1813-1873) wordt door het Afrika Museum en de Koning Boudewijnstichting aangegrepen voor een tentoonstelling en een colloquium in het BELvue Museum. De mythische ontdekkingsreiziger trok vanuit Zanzibar naar Tanganyika in de hoop daar de bronnen van de Nijl te vinden. De exploratietochten van de wetenschapper en arts, die ook ijverde voor de afschaffing van de slavernij, werden wereldwijd gevolgd. Nadat hij in 1869 uit het zicht was verdwenen, stuurde de populaire Amerikaanse krant *The New York Herald* Henry M. Stanley naar het gebied in de hoop Livingstone te vinden. Dat gebeurde ook effectief op 10 november 1871 met de legendarische woorden *Dr. Livingstone, I presume?*

Hoe gewaagd de expeditie was en welke gevaren beiden trotseerden, wordt in de brieven, dagboeken en reisnotities, die cu-

rator Mathilde Leduc Grimaldi van het Afrika Museum in drie zalen heeft samengebracht, uit de doeken gedaan. Naast de wetenschappelijke instrumenten, zoals het kompas en de sextant, hadden de avonturiers ook wapens bij om op dieren te jagen. Van de sieraden en rituele voorwerpen, waarmee ze bij de lokale bevolking werden geconfronteerd en die in de reisverslagen worden vermeld, worden gelijkaardige stukken uit de Tervurense museumcollecties getoond. Op het colloquium, dat deze maand wordt georganiseerd, zal worden nagegaan in hoeverre Livingstone invloed uitoefende op Stanley's carrière als ontdekkingsreiziger. ■ LD

TOT 11 NOV

Dr. Livingstone, I presume?

Brussel, BELvue Museum,
070 22 04 92

Donkere teksten, wakkere optimisten

MU
ZIEK

De donkere teksten, die het Leuvense trio **No Angry Young Men** op muziek zet, zouden doen vermoeden dat deze jongens zwaarmoedig zijn. 'Niets is minder waar', bekent gitarist **Jeroen Van Ham**. 'Nummers als *Song for Suicide of Integrity Falls* hebben we opgenomen omwille van hun poetisch karakter en omdat ze het huidige tijdbeeld weerspiegelen. Wanneer we het hebben over een oud vrouwtje, dat door het raam naar buiten kijkt en nadenkt over het leven klinkt dit misschien mistroostig. Maar we serveren ook vrolijke songs, zoals valt op te maken uit onze jongste cd *Paris Rains*.'

Jeroen Van Ham, **Johan Loeckx** en **Pieter Hulst** kiezen resoluut voor klassieke instrumenten, 'want die zijn akoestisch moeilijk te evenaren'. De cello krijgt de functie van de leadgitaar. Ze zingen zowel samen als apart. De naam van hun band plukten ze uit een nummer van Bob Dylan. 'Zo brengen we een ode aan de grootmeester van de singer-songwriters.' Lange tijd haalde No Angry Young Men de mosterd uit Leuven. 'Daar viel altijd wel iets te beleven, vooral in en rond het Depot.' Ondertussen zijn de drie muzikanten uitgezwermd over Vlaanderen, maar vinden ze elkaar terug tijdens de optredens die op artistiek vlak spannender en kleurrijker worden. ■ LD

ZO · 8 SEP · 15.00

No Angry Young Man

Machelen, bibliotheek kasteel Pellenberg,
www.naym.be
(ook op 11 okt in Meise)

Kleurrijke levensverhalen

HU
MOR

Wit van binnen, bruin van buiten. *Boun-T*, de titel van **Mungu Cornelis'** jongste show, zet meteen de toon. Mungu hangt er zijn comedy programma aan op. Toch kiest hij eerder voor verhalen in kleur dan in zwart-wit. 'Ik ben nooit naar school geweest omdat mijn ouders geen school vonden die ver genoeg was om naartoe te lopen.' Komieken zetten het publiek graag op het verkeerde been met stevige doordenkers. Natuurlijk heeft Cornelis gestudeerd.

Zijn eerste levensjaren bracht hij door in Rwanda. Op zijn derde werd hij door Belgische ouders geadopteerd. Al sinds zijn kindertijd is Cornelis geboeid door verhalenvertellers. 'Een leerkracht vulde de resterende minuten van zijn lestijden op met een spannend vervolgverhaal over een hardloper met slechts één been. Waar deze stuntkerel zijn talent vandaan haalde en hoe het met hem is afgelopen, ben ik nooit te weten gekomen. Dat heeft mij enorm gefrustreerd. Toen ik de bewuste leraar vele jaren later opnieuw ontmoette en ernaar polste, bleek hij alles te zijn vergeten. Ontgoochelend, toch?'

Zijn eerste volwaardige zaalshow *Mungu* in 2007 kreeg lovende recensies. Op Acht TV speelde hij in *Super8*. Voor hij vader werd, bezocht hij nog een keer zijn geboorteland. 'Het land van de duizend heuvels is prachtig. Het ziet er zeer vruchtbaar uit. Een taxichauffeur sprak

heel afstandelijk over de genocide.' Cornelis beseft dat zijn leven helemaal anders zou zijn verlopen als hij niet was geadopteerd. Antwerpen ervaart hij als een fijne woonstad. 'Er wordt veel over verdraagzaamheid en multiculturele problemen gepraat. In bepaalde wijken zou het gevaarlijk zijn, maar dat is sterk overdreven.'

In zijn show gaat hij uitgebreid in op het vaderschap. 'Vader zijn, brengt een grote verantwoordelijkheid met zich mee. Terwijl een vrouw vanaf de bevruchting van de eicel naar het moederschap toeleeft, blijft het vader-

schap voor de man lange tijd abstract. Pas als hij het pyjamaatje van de kleine ziet of de handjes van de boreling gaat hij een versnelling hoger of raakt hij in paniek. De man heeft misschien negen maanden nodig om aan het vaderschap te wennen?' ■ LD

VR · 27 SEP · 20.00

Boun-T

Mungu Cornelis

Meise, GC De Muze van Meise,

02 268 61 74

CC Westrand en CC Strombeek

VA
RIA

Tijdens het eerste herfstweekend vieren CC Strombeek en CC Westrand in Dilbeek hun 40-jarig bestaan met een overrompend programma.

'We groeien nog steeds', bevestigt Fred Gillebert, die sinds januari het cultureel centrum Westrand leidt. 'Daarom kozen we als seizoensthema *Zal het ooit af zijn?*' Een vraag, die prinses Paola zich tijdens een bezoek in de pioniersjaren stelde. Zijn collega Hendrik Dehandschutter, algemeen directeur van CC Strombeek, is al meer dan drie decennia aan de slag. 'In de beginperiode waren we witte raven', getuigt hij. 'Ons hinterland was enorm en door ons sterk aanbod liepen de zalen meteen vol. Toen er culturele centra en gemeenschapscentra bijkwamen, ging ieder zich meer specialiseren, al blijven Westrand en Strombeek echte sterkhouders in de regio.' Een verzadigingspunt is nog niet bereikt. 'In Strombeek neemt het aantal abonnees elk jaar toe. Het luik beeldende kunst krijgt de laatste jaren bij-

In het bos

HU
MOR

Luc Zeebroeck alias **Kamagurka** wiebelt in *Sprook* lustig en gezwind op de golven van zijn verbeelding. Het podium blijft kaal en hij wil ons doen geloven dat er twee bomen staan waarachter hij zich kan verbergen. In zijn fantasie huppelen er zelfs hele eekhoortjes en halve konijnen rond. Omdat zijn gezichtsvermogen niet meer honderd procent is, vraagt hij ons of wij nog andere levende creaturen in zijn minibos waarnemen. En ja hoor, er worden ook herten, kamelen, olifanten en zelfs glimwormen tussen de kabouterwoningen opgemerkt. De

dwergbewoners worden er zo mistroostig van dat ze aan zelfmoord denken. Zoals verwacht, neemt het verhaal geregeld een gruwelijke wending. Maar Kama kan het onheil met luid gegrom en schrille uilengeluiden bezweren. Toch waarschuwt hij voor de gevaren waaraan de toeschouwer, die hem blindelings gelooft, zich bij dit soort *sproken* voor volwassenen blootstelt. ■ LD

DO · 19 SEP · 20.30

Sprook

Kamagurka

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

bestaan veertig jaar

zondere aandacht. Na onze samenwerking met De Garage in Mechelen, staan er nu projecten op stapel met het Gentse SMAK.'

'Op veertig jaar is er veel veranderd', stelt Gillebert vast. 'De eerste culturele centra zagen het daglicht onder minister Frans Van Mechelen. Ook in Dilbeek broedden een zestal figuren in de schoot van de gemeenteraad op zo'n initiatief. In de beginperiode was er nauwelijks personeel, wel veel gedreven vrijwilligerswerk. Pas in de jaren 1980 konden mensen ook statutair worden aangeworven. In totaal gingen bij ons al vijf miljoen tickets over de toonbank voor ongeveer 10.000 voorstellingen.'

Hoe de toekomst er voor beide culturele centra uitziet, kan moeilijk worden voorspeld. De Rand wordt alsmaar internationaler. 'Meertaligheid, diversiteit, verstedelijking, mobiliteit en inburgering worden ongetwijfeld hoofdthema's van de colloquia en discussieavonden naar aanleiding van onze veertigste verjaardag', zegt Gillebert.

Het feestweekend opent in CC Westrand op vrijdag 20 september met een academische zitting en een tentoonstelling van huisfotograaf

Bram Tack over de Dilbeekse verenigingen. Het totaalspektakel *Umami* van **Laika** en **Piccoli Principi** prikkelt de zintuigen. **Dimitri Leue** treedt aan met zijn oom **Warre Borgmans**. Er is een humor-, tango- en danscafé. **Zefiro Torna** brengt een mix van middeleeuwse liederen en mirakelgezangen.

In CC Strombeek bij **Kapitein Winokio** de spits af. Het terras verwelkomt portretschilders. In de buurt wordt in reusachtige pannen paëlla geserveerd. Het **Labtrio** speelt undergroundjazz. **Raymond van het Groenewoud** concerteert met **Jonas Winterland** en **Stoomboot**. **Radio Modern** sluit het verjaardagsfeest af in gepaste retrostijl. Het duo van **Kommil Foo** is te gast in beide centra. Wie de optredens van Kommil Foo wil meemaken kan dat via een VIP-verwenarrangement.

■ LUDO DOSOGNE

ZA · 21 SEP · 18.00

4oj CC Westrand

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA · 21 SEP · 16.00

4oj CC Strombeek

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

Mooi gekaft staat netjes

Na een lange vakantie kijken veel lagere schoolkinderen ernaar uit om op school hun kameraadjes terug te zien. Maar dan zien ze ook weer die grote stapel nieuwe boeken opduiken en krijgt het enthousiasme een eerste knauw. Bovendien moeten al die boeken gekaft worden. Gelukkig hebben de cultuur- en gemeenschapscentra van de Rand daar al een tijd geleden iets op gevonden. In vijf gemeenten wordt **Ezelsoor** georganiseerd, een namiddag waarop in groep en op een aangename manier de boeken gekaft kunnen worden met artistiek verantwoord kaftpapier.

Wie zich met zijn of haar stapel boeken en schriften aandient, krijgt zes gratis vellen kaftpapier toegestopt waar hij of zij mee aan de slag kan onder begeleiding van een ouder of familielid en een aantal vrijwillige kaftspecialisten. Vijf vellen hebben allemaal een ander motief dat werd ontworpen door leerlingen van (kunst)scholen in de Rand. Het zesde vel is een klassiek bruin papier, waarop deelnemers door één van de aanwezige kunstenaars een unieke tekening kunnen laten zetten.

Verder kunnen tijdens Ezelsoor ook pen- en zakken, turnzakken, brooddozen en bladwijzers worden gepimpt en is er ook wat randanimatie. Het programma ziet er in elke gemeente anders uit, maar telkens maken ook bibliotheken, (jeugd)verenigingen en de cultuur- en gemeenschapscentrum van dit laagdrempelig initiatief gebruik om hun werking aan de bezoekers voor te stellen. ■ MB

WO · 4 SEP · 14.00

Ezelsoor (6-12j)

boekenkaftdag

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

Meise, GC De Muze van Meise, 02 268 61 74

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

Sint-Genesius-Rode, GC de Boesdaalhoeve, 02 381 14 51

Sint-Pieters-Leeuw, CC Coloma, 02 371 22 62

Kraainem, GC de Lijsterbes, 02 721 28 06

Ijskelder

EVERBERG Frisse drankjes, ijsjes, gekoelde producten. Bij zomerse temperaturen zorgt ijs voor een welkome verfrissing. Nog maar een kleine eeuw geleden echter was ijs een luxeproduct, waarover enkel gegoede burgers met een ijskelder beschikten. In Kortenberg in de Prinsendreef ligt de gerestaureerde ijskelder die graaf Amaury de Merode in 1845 liet bouwen. De kelder bestaat uit een cilindervormig metselwerk van 6 meter diep en 4 meter diameter en ligt voor het grootste gedeelte onder de grond waar het koel is. Onderaan is de kelder kegelvormig met een afvoerleiding die het smeltwater naar de lager gelegen beek bracht. De toegang is bovengronds via een corridor met sas die eveneens dienst deed als isolatiebuffer. Bij vorstweer werd het ijs van de dichtbij gelegen vijvers losgehakt en met stortkarren aangevoerd en opgeslagen in de kelder, wel 70 kubieke meter. Tot 1914 gebruikte de familie de Merode het ijs uit deze ijskelder in de keuken voor sorbets en de koeling van voedsel en ook bij medische ingrepen. Gewone burgers waren voor het conserveren van voedingsmiddelen aangewezen op andere technieken zoals wekken, drogen, pekelen en konfijten. Zij konden bij de prinselijke familie wel aankloppen voor ijs om medische redenen zoals voor het verzachten van een blinde darmontsteking. Sinds 1989 is de ijskelder gerestaureerd. Hij is niet toegankelijk voor menselijk publiek, maar van november tot maart is deze donkere, koele kelder wel de ideale overwinteringsplaats voor een hele schare vleermuizen. ■ LDW

© MICHAEL BORREMANS

Rust en bezinning tussenin

EX
PO

Een bezoek aan het Kasteel van Gaasbeek garandeert tijdens de komende herfstmaanden zeker een frisse neus. Niet alleen omwille van de bijzondere historische stukken die in het gebouw worden bewaard, maar ook omwille van de artistieke ingrepen in de museumtuin en de parken in het kader van de tentoonstelling *In Between*. De kunstenaars spelen in op de mogelijkheden van het landschap dat door streng aangelegde paden wordt doorkruist. 'Zij nodigen ons uit tot bezinning', licht curator Joris Capenberghs toe. 'Het wandelparcours is niet gebaseerd op een vooraf geschreven verhaal. De verschillende werken zijn evenmin in een welbepaalde volgorde opgesteld. Elke wandelaar volgt zijn eigen ritme en maakt zijn eigen keuzes. Hoe meer tijd hij neemt, hoe scherper hij kijkt. Niemand hoeft zich iets aan te trekken van de mobiliteit van de moderne tijd. Je neemt alles eerst van op afstand waar en later van dichtbij. Uiteindelijk dring je door tot de kern. Wie gewend is om snel te consumeren, krijgt hier de kans om in stilte en rust elk aspect en iedere dimensie van een moment in zich op te nemen.'

Een videofilm van **Michael Borremans** toont een meisjeshand, die een stuk brood naar de mond brengt. Door het rituele, plechtstatige en herhalende karakter lijkt het een mystieke daad. Van Goethe wordt zijn hymne aan de soefidichter Hafez opgediept. **Fred Eerdekens** kon een koperen draad zodanig draaien en belichten dat hij een tekst reflecteert. De spreuk *Alles op zijn tijd* is te lezen op de keukenschouw. De kunstenaar gaat een dialoog aan met de omgeving. **Fabienne Verdier** vervaardigde een monumentaal werk: drie rode, onaffe cirkels op een groene achtergrond. Als kalligrafe kan zij in een enkele penseeltrek een hele gedachte samenvatten.

In Between kwam tot stand dankzij de samenwerking van het Kasteel van Gaasbeek met het Agentschap Natuur en Bos, en Waerbeke, de sociaal-culturele beweging rond stilte en leefwereld. ■ LD

6 SEP TOT 3 NOV
In Between

Gaasbeek,
Kasteel van Gaasbeek,
02 531 01 30

Jazz overspoelt de regio

JA
ZZ

Jazz Hoeilaart scoort niet alleen in eigen land, ook ver daarbuiten. 'We krijgen veel inschrijvingen voor onze talentenwedstrijd uit onverwachte hoek. Van Kroatië tot Spanje, het hoge noorden en uit andere continenten', zegt organisator Jens Tytgat.

'Dit jaar ontvingen we meer dan veertig luisterpakketten waaruit we voor de finale een selectie maken. Onze internationale faam en het feit dat we ons hebben gemoderniseerd maakt dat de respons en de kwaliteit zo hoog ligt. We werken samen met Muziekmozaïek en andere organisatoren. Naast de kandidaten voor het concours brengen we elke avond een originele hoofdact.'

Presentator **Fred Brouwers** waagt zich op de openingsdag na de eerste twee laureaten aan klassieke jazzstandards. Hij wordt ondersteund door de Big Band van de VRT. Hij hield zijn zangkwaliteiten lang verborgen omwille van zijn andere beroepsactiviteiten, maar met zijn geoefende stem kan hij vele kanten uit, ook als hij de toonladder beklimt. Op de tweede dag stelt pianist **Kris Defoort** na de derde en de vierde laureaat zijn creatiefste studenten voor.

Verwacht je aan melodieuze uitschuiers en grappige nummers. Tot slot wordt de Jazzmozaïek Award 2013 uitgereikt. De derde dag is gereserveerd voor de vijfde en zesde laureaat. Voor een knallend slot zorgt **Too Noisy Fish**. 'De Belgische jazzgroep flirt met elektronica en rock', zegt Tytgat. 'Vaak proberen ze zotte dingen uit zoals Queens of the Stone Age. Ze bouwen een stevige soundscape, die niet moet onderdoen voor de groten in het vak.'

Määk

Het Belgisch Franse collectief **Määk** opent onvermoede registers in het kader van de Jazzlab series in Alsemberg. Hoe geestig ze kunnen zijn, bleek uit hun vroegere groepsnaam Maak's Spirit, maar om de ongelovigen niet voor het hoofd te stoten, lieten ze het tweede deel van hun naam vallen. Trompettist **Laurent Blondiau** ontkent niet dat de muzikanten begenadigd zijn. 'Open je ogen!' roepen ze hun luisteraars toe, want ook hun lichaamstaal en hun ademhaling zijn van tel. Om zich aan nieuwe stijlen te laven, reisden ze naar Noorden en Zuid-Afrika. In Benin bestudeerden ze de percussietechnieken die van vader op zoon worden doorgegeven. Tenorsaxofonist **Jeroen Van Herzele**, tuba- en trombonespeler **Michel Massot**, altsaxofonist **Guillaume Orti** en drummer **Joao Lobo** vormen met Blondiau een uitgelezen kwintet.

Duke

Voor *Duke Ellington's Sound of Love* omhelst **Kristen Cornwell** bijna haar microfoon. Op de easy pianoklanken van **Michel Bisceglia** creëert de Belgisch-Australische jazzvocaliste een zwoele sfeer. 'Ze weet hoe ze met haar erotische uitstraling het publiek moet inpakken', geeft Jean Blaute toe. Onder zijn impuls selecteerde ze vroeger al de meest gevoelige en prikkelende songs uit de jazzgeschiedenis. Ditmaal deelt ze het concertpodium opnieuw met haar lievelingspianist. Zij krijgen het gezelschap van trompettist **Carlo Nardoza**, contrabassist **Christophe Devisscher** en drummer **Mimi Verderama**. ■ LUDO DOSOGNE

26, 27 EN 28 SEP · 20.00

Jazz Hoeilaart

Twee finalisten & vrt big band (26/9)
Twee finalisten & Kris Defoort (27/9)
Twee finalisten & Too Noisy Fish (28/9)
Jesus-Eik, GC de Bosuil,
02 657 31 79

ZA · 28 SEP · 20.15

Määk

20j Jazzlab Series
Alsemberg, CC de Meent,
02 359 16 00

ZA · 28 SEP · 20.30

Duke Ellington's Sound of Love

Kristen Cornwell
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

Tranen van kristal

VA
RIA

Nadat de vorige edities van het Klarafestival in het teken stonden van de utopie en de spiritualiteit wordt dit jaar gefocust op de melancholie.

De Engelse luitist **John Dowland** (1562-1626) is de centrale componist. Dat hoeft niet te verwonderen. Zijn oeuvre is doortrokken van onbestemde tragiek en onstuitbaar doodsverlangen. De muzieknoden dwarrelen als tranen over de partituur. Maar het zijn geen bescheiden, natte tranen. Ze willen schitteren in de zon en het maanlicht en daarom zijn ze van kristal. Dit jaar vierden we de 450e geboortedag van deze Elisabethaanse toondichter, die naast liederen ook dansen componeerde als de *gaillarde* en de *pavane*.

Liesa Van der Aa ontwierp met haar kwartet klanklandschappen waarin haar muziek zich met die van Dowland verenigt. Het **B'Rock Baroque Orchestra** waagt zich op de rand van de afgrond. Het kijkt in de diepte, maar springt er niet in. Hun versie van Dowlands *Lachrymae or Seven Tears* toetsen ze aan de variatie op dit werk van Benjamin Britten.

Blindman (sax) laat Dowlands beroemdste lied *Go Crystal Tears* klinken als een kerkorgel op mensenmaat. **Alexandre Tharaud**, die furor maakte met zijn instrumentaal filmdebuut in *Amour* van Michael Hanecke, tovert uit het pianoklavier ostentatieve gemoedsopwellingen. Hij vindt een melancholische aansluiting bij Ravel, Schubert en Eric Satie. Het **Mahler Chamber Orchestra** ontrafelt in drie verschillende concerten de melancholische passages in de kamermuziekwerken van Shostakovitch en Britten.

Alain Platel en **Les Ballets C de la B** vertrekken in *Choeurs* van de sombere koorpassages in de missen en opera's van Verdi en in de dramatische werken van Wagner. De nar en de koning, subliem vertolkt door **Dirk Roofthoof** en **Josse De Pauw**, filosoferen meewarig over de vergankelijkheid van dit bestaan in het mysteriespel *Escorial* van Michel de Ghelderode terwijl je in de verte de honden hoort blaffen. De kerkklokken kondigen zowel een feestelijke gebeurtenis als de aanwezigheid van de dood aan.

De dramatische sopraan **Violeta Urmana** en het **The National Philharmonic Society of Lithuania**, onder leiding van Modestas Pitrenas, richten hun blik op de extatische liefdesdood van verdoemde operahelden. Met het onvoltooide Requiem van Mozart rondt de **Cercle de l'Harmonie** en **Collegium Vocale Gent** deze gevoelsgeladen festivaleditie in schoonheid af. ■ LUDO DOSOGNE

TOT 13 SEP
Go Crystal Tears

KlaraFestival

Brussel, verschillende locaties, www.klarafestival.be

De klauwende cabaretiers uit Le Chat Noir

EX
PO

Met de zwarte kat van griezelateur Edgar Allan Poe in het achterhoofd richtte de Parijse bohémien **Rodolphe Salis** in 1881 op Montmartre het eerste literair cabaret op. *Le Chat Noir* was ondergebracht in een voormalig postkantoor. Als tegenhanger van de Académie Française werden in dit *Institut*, zoals de avant-gardistische schrijvers en dichters deze extravagante kroeg noemden, ongewone lezingen, poëzieavonden en concerten georganiseerd. Symbolistische mimevoorstellingen en intimistische muziekavonden met onder andere Eric Satie werden afgewisseld met schaduwtheater en satirische liederen. De dichter zanger **Aristide Bruant** liet de geest van *poète maudit* **François Villon** herleven. Het portret met de zwarte cape en rode sjaal, dat

Toulouse-Lautrec van hem maakte, legde hem geen windeieren. Toen Salis een tweede cabaret opende, nam hij het pand over en herdoopte het in *Le Mirliton* (het rietfluitje). De burgerij stroomde toe en liet er zich door de zanger geestelijk afmaken. In haast alle chansons werden het snobisme en de hypocrisie gehekeld. Zo werd hij de pionier van de *publikumsbeschimpfung* of publieksvernedering. Ondanks zijn militante ijver kon Bruant met zijn rebellerende chansons geen mentaliteitswijziging doordrukken.

Het Museum van Elsene nam de tentoonstelling over van het Musée de Montmartre, dat ook eigenaar is van de honderden rekvisieten, affiches, brieven, symbolistische aquarellen en documenten, die een licht werpen op de decadente aspecten van de Belle Époque. ■ LD

TOT 15 SEP
Chat Noir

Kunst en vermaak in de Belle Époque
Brussel, Museum van Elsene,
www.museumvanelsene.irisnet.be

agenda

PODIUM

THEATER

VR · 20 SEP · 20.00

Brodeck

Hans Van Cauwenberghe
 Meise, GC De Muze van Meise,
 02 268 6174

ZO · 22 SEP · 15.00

Umami

Laika en Piccoli Principi
 Dilbeek, CC Westrand,
 02 466 20 30

27, 28 EN 29 SEP · 20.00 EN 15.00

Manke Fiel leeft!

Asse,
 Oud Gasthuis,
 02 456 01 60

KIDS

WO · 4 SEP · 14.00

Ezelsoor (6-12j)

boekenkaftdag
 · Wemmel, GC de Zandloper,
 02 460 73 24
 · Meise, GC De Muze van Meise,
 02 268 6174
 · Dilbeek, CC Westrand,
 02 466 20 30
 · Sint-Genesius-Rode,
 GC de Boesdaalhoeve,
 02 381 14 51
 · Sint-Pieters-Leeuw, CC Coloma,
 02 371 22 62
 · Kraainem, GC de Lijsterbes,
 02 721 28 06

ZO · 15 SEP · 11.00

Kinderbuurtfestival (3-12j)

Sint-Genesius-Rode/ Linkebeek/
 Beersel, Schaveyspark, 02 381 14 51

ZA · 21 SEP · 19.30

Jukebox voor kids

Martine De Kok, Amaryllis,
 Bert Verbeke
 Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

27, 28 EN 29 SEP · 20.00

Amortale (+12j)

Circus Ronaldo
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
 02 255 46 90

ZA · 28 SEP · 20.00

Fata Morgana

Salibonani
 Tervuren, GC Papeblok,
 02 766 53 47

ZO · 29 SEP · 10.30

Dunderklumpen (+5j)

ontbijtfilm
 Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO · 29 SEP · 10.00

Waar is knoester? (+5j)

ontbijtfilm
 Grimbergen, CC Strombeek,
 02 263 03 43

HUMOR

DO · 19 SEP · 20.30

Sprook

Kamagurka
 Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

VR · 20 SEP · 20.15

Allo allo

Loge 10 producties
 Alsemberg, CC de Meent, 02 359 16 00

Queens of comedy

An Nelissen, Veerle Malschaert,
 Saartje Vandendriessche

WO · 25 SEP · 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DO · 26 SEP · 20.00

Linkebeek, GC de Moelie, 02 380 77 51

VR · 27 SEP · 20.00

Boun-T

Mungu Cornelis
 Meise, GC De Muze van Meise,
 02 268 61 74

SENIOREN

MA · 16 SEP · 14.30

Connie Neefs en Hugo Symons

60j tv
 Asse, Oud Gasthuis,
 02 456 01 60

DANS

ZA · 28 SEP · 20.30

Clear Tears/Troubled Waters

Cie Thor
 Dilbeek, CC Westrand,
 02 466 20 30

LITERATUUR

ZA · 7 SEP · 20.15

Doel het zo zacht je kan

Marleen Merckx & Kris Baert
 Alsemberg, CC de Meent,
 02 359 16 00

ZO · 8 SEP · 15.00

Herman, van, voor, over, door

Hemmerrechts, De Pauw & Spinette
 Grimbergen, CC Strombeek,
 02 263 03 43

MUZIEK

VR · 6 SEP · 20.30

Duvelsverzen

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZO · 8 SEP · 15.00

No Angry Young Man

Machelen, bibliotheek kasteel Pel-
 lenberg, www.naym.be

VR · 13 SEP · 20.30

Latin love lounge

Henk De Laat
 Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

MA · 16 SEP · 15.00

Abba4U

Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

DO · 19 SEP · 20.00

Tales of Love, War and Death by Hanging

Ray Cooper
 Meise, GC De Muze van Meise,
 02 268 61 74

VR · 20 SEP · 20.00

Best of Brussels Light Opera Compagny

Wezembeek-Oppem, GC de Kam, 02
 731 43 31

ZA · 21 SEP · 20.00

Grungblavers

met o.a. Johnny Voners,
 Jean Bosco Safari
 Meise, GC De Muze van Meise,
 02 268 61 74

Waar is knoester? (29/09)

Clear Tears/Troubled Waters (28/09)

Sam Vloemans (26/09)

ZO · 22 SEP · 11.00

Toontje hoger

mooiste liedjes van Toon Hermans
Asse, Oud Gasthuis,
02 456 01 60

DI · 24 SEP · 14.00

Hazes en Mariano

Luc Caals en Serge Marsault
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

VR · 27 SEP · 20.30

Best of British

The London Quartet
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

ZA · 28 SEP · 20.00

Big bang!

Voice Male
Meise, GC De Muze van Meise,
02 268 61 74

KLASSIEK

ZO · 8 SEP · 11.00

Anne Cambier & ensemble Quartz

Meise,
Onze-Lieve-Vrouw-Boodschapkerk,
02 268 61 74

ZA · 28 SEP · 20.30

Muzikale sprookjes

Festival van Vlaanderen
Kraainem, Saint Anthonys Parish,
02 721 28 06

JAZZ

ZA · 21 SEP · 20.30

The Soul Jazzkings

Tervuren,
GC Papeblok,
02 766 53 47

DO · 26 SEP · 20.00

Twee finalisten & vrt big band

Jazz Hoeilaart
Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

DO · 26 SEP · 20.30

Sam Vloemans

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR · 27 SEP · 20.00

Twee finalisten & Kris Defoort

Jazz Hoeilaart
Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

ZA · 28 SEP · 20.00

Twee finalisten & Too Noisy Fish

Jazz Hoeilaart
Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

ZA · 28 SEP · 20.15

Mâäk

20j Jazzlab Series
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZA · 28 SEP · 20.30

Duke Ellington's Sound of Love

Kristen Cornwell
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DI · 3 SEP · 20.30

A Late Quartet

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DI · 10 SEP · 20.30

Le passé

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

I, Anna

DI · 17 SEP · 20.30

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

WO · 18 SEP · 20.30 U

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

VR · 20 SEP · 14.00 EN 20.00

The Broken Circle Breakdown

Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

The Great Gatsby

WO · 25 SEP · 20.30

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

MA · 30 SEP · 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DI · 24 SEP · 20.30

Love & Fungi

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

MA · 30 SEP · 20.30

Kon-tiki

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

6 SEP TOT 3 NOV

In Between

Gaasbeek, Kasteel van Gaasbeek,
02 531 01 30

TOT 11 SEP

In de wolken

wandelparcours beeldende kunst
Heikruis (Pepingen), www.pep-in-gen.be

TOT 15 SEP

Chat Noir

Kunst en vermaak in de Belle Epoque
Brussel, Museum van Elsene,
www.museumvanelsene.irisnet.be

27 SEP TOT 13 OKT

Nachtkijker

Patrick Bardyn
Asse, Oud Gasthuis,
02 456 01 60

28 SEP TOT 13 OKT

Leraarstentoonstelling Crejong

Asse, Oud Gasthuis,
02 456 01 60

TOT 6 OKT

Thank you silence

Ugo Rondinone
Leuven, museum M,
www.mleuven.be

TOT 25 OKT

Felix De Boeck, 8j interactie

Drogenbos, FelixArt Museum,
www.felixart.org

TOT 11 NOV

Dr. Livingstone, I presume?

Brussel, BELvue Museum, 070 22 04 92

ZA · 14 SEP · 10.00

Winterkwaaltjes: preventie en remedie

Meise, Nationale Plantentuin,
www.plantentuinmeise.be

The Broken Circle Breakdown (20/09)

Thank you silence (tot 06/10)

Indonesië: Nusa Tenggara (18/09)

WO · 18 SEP · 20.00

Indonesië: Nusa Tenggara

Meise,
GC De Muze van Meise,
02 268 6174

DI · 24 SEP · 14.00

Renaissance: Claudio Monteverdi

Wouter De Bruyne
Meise,
GC De Muze van Meise,
02 268 6174

WO · 25 SEP · 20.00

Blijf bij mij

Rika Ponnet
Meise, GC De Muze van Meise,
02 268 6174

ZO · 8 SEP · 14.00

Op zoek naar paddestoelen

wandeling met bijhorende lezing
om 10.00
Hoeilaart, Bosmuseum,
www.ngz.be

ZO · 22 SEP · 10.30

De Zenne en het kanaal in hartje Brussel

Brussel,
www.coördinatiezenne.be

ZO · 22 SEP · 14.00

De Zenne en het kanaal in Anderlecht

Brussel,
www.coördinatiezenne.be

30 AUG EN 1 SEP

Gordelfestival

Verskillende locaties,
www.gordelfestival.be

ZO · 1 SEP · 12.00

Grimrock/Mixxit

picknick
Grimbergen, Guldendal,
02 263 03 43

ZO · 1 SEP · 14.00, 16.00 EN 18.00

Orgelbinnestebuiten

3 orgelconcerten met Kamiel
D'Hooghe en Raisa Debrouwer
Grimbergen, verschillende locaties,
www.grimbergenorgelt.org

6, 7 EN 8 SEP

Reuzenfeesten

Tervuren, www.reuzen.be

ZA · 7 SEP · 12.00

Zomaar gaat zwaar

Hardcore, metal, trash muziekfestival
Dilbeek, speelplein Begijnenborre,
www.zomaargaatzwaar.be

ZA · 7 SEP · 20.00

Henry Van de Velde en muziek

Fijnbesnaard en Open Monumentendag
Tervuren, GC Papeblok, 02 766 53 47

TOT 7 SEP

Het Theaterfestival

Brussel, verschillende locaties,
www.theaterfestival.be

ZO · 8 SEP · 10.00

Van de Velde

Open Monumentendag
Tervuren, Spaans huis,
toerisme@tervuren.be

13, 14 EN 15 SEP

Schepdaal Feest

Schepdaal, verschillende locaties, www.
schepdaalfeest.be

TOT 13 SEP

Go Crystal Tears

KlaraFestival
Brussel, verschillende locaties,
www.klarafestival.be

13 TOT 16 SEP

Druivenfestival

Hoeilaart, verschillende locaties, www.
druivenfestival.be

ZA · 14 SEP · 14.00

Skank Your Soul

alternatief muziekfestival
Dilbeek, Castelhof,
www.skankyoursoul.be

ZA · 21 SEP · 18.00

4oj CC Westrand

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA · 21 SEP · 16.00

4oj CC Strombeek

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DI · 24 SEP · 19.00

Infoavond palliatieve zorg

Wolvertem, dienstencentrum De Spil,
02 892 22 00

DO · 26 SEP · 20.00

Witte, bonte en zwarte was

Maud Vanhauwaert, Rebecca Stradiot &
Didier Laloy
Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

www.randkrant.be

Een proevertje van wat de volgende
RandKrant brengen zal, de nieuwe
en exclusieve fotorubriek *De vier
seizoenen* van David Legrève, de
keuze van programmamakers uit
de centra van de Rand, een verras-
sende recensie... Volg onze website
en ontdek dat RandKrant meer is
dan een tijdschrift.

Uit in de Rand

Op www.uitinderand.be verneem
je wat er in de negentien gemeen-
ten van de Vlaamse Rand allemaal
te beleven valt op sociaal-cultureel
gebied. Je kunt er perfect een
avondje uit mee plannen. Naast
theater, muziek, dans, enzovoort,
vind je er ook de activiteiten van
tal van verenigingen. Organisaties
die hun activiteiten bekend willen
maken, kunnen die trouwens zelf
in de Uitdatabank invoeren via
www.uitdatabank.be

Op zoek naar paddestoelen (08/09) Witte, bonte en zwarte was (26/09)

De agenda wordt samengesteld met gegevens uit de Uitdatabank. Organisaties en verenigingen die hun activiteiten opgenomen willen zien in de agenda, moeten ons hun informatie anderhalve maand voor het verschijnen ervan bezorgen. Je kunt de gegevens mailen naar randkrant@derand.be, per brief sturen naar ons redactieadres (RandKrant – Uit in de Rand Agenda, Kaasmarkt 75, 1780 Wemmel) of invoeren in de Uitdatabank via www.uitdatabank.be. Gezien het beperkte aantal beschikbare pagina's wordt bij de aankondigingen prioriteit verleend aan de activiteiten in de gemeenschaps- en cultuurcentra in de Rand. Om voor plaatsing in aanmerking te komen, worden de andere activiteiten vooral beoordeeld op hun uitstraling naar alle inwoners van de Rand. Het volledige vormingsaanbod van Arch'educ vind je op www.archeduc.be.

meer tips op
Uit in Vlaanderen.be

Ugo Rondinone in M De tijd verstild

Al vijftien jaar volgt Els Wittocx, curator hedendaagse kunst van museum M in Leuven, het werk van de Zwitserse kunstenaar Ugo Rondinone. Tijdens een wandeling doorheen zijn solotentoonstelling *Thank you silence* licht Wittocx zijn werk toe.

TEKST Joke Bellen ■ FOTO Filip Claessens

I k leerde het werk van Rondinone kennen op beurzen en tentoonstellingen in binnen- en buitenland. Steeds was ik onder de indruk van de manier waarop hij een bepaalde sfeer weet te creëren in een ruimte. Het lijkt alsof de tijd even stilstaat en je in een cocon zit waar je aan niets anders meer denkt. Drie jaar geleden vroeg ik hem of hij een solotentoonstelling in M zou willen maken met bestaande werken en nieuw werk op maat van het museum. Zo kwam de samenwerking tot stand.'

Rondinone's werk beslaat heel wat verschillende media: van sculpturen tot video en audio, maar ook gedichten en schilderijen. 'Toch herken je steeds diezelfde visie in zijn kunst, waarbij de tijd befrist en je even wordt meegezogen in het hier en nu. Zijn werken zijn heel direct, heel visueel en spreken iedereen aan. Als je er de tijd voor neemt, ontdek je meerdere betekenislagen. Dat maakt zijn kunst zo interessant.'

Traag en poëtisch

Bij het binnenkomen van de tentoonstelling stoten we op een ronde, wijzerloze klok uit gekleurd glas in lood. Als je erdoor kijkt, heb je een wazige blik op Leuven. 'Alle ramen van het museum zijn voor deze tentoonstelling dichtgemaakt. De buitenwereld wordt als het ware weggeduwd en de tijd stilgezet. Via de klokken kan je enkel naar een gekleurde werkelijkheid kijken.'

Naast de tijdsdimensie loopt de link tussen mens en natuur als een rode draad doorheen het werk van Rondinone. 'Hier zie je de installatie *Thank you silence*, waarnaar de expo ge-

noemd is.' Uit een withouten volume dat aan het plafond bevestigd is, dwarrelen witte papiersnippers traag als sneeuw naar beneden. 'De traagheid van het werk is tegelijk poëtisch. Elke avond worden de snippers samen geveegd. Aan de hoeveelheid sneeuwvlokken op de vloer kan je zien hoever de dag verstreken is.'

Sterke contrasten

Ook de 59 bronzen vogelsculpturen, die de sneeuwinstallatie omringen en die samen het werk *Primitive* vormen, brengen de natuur binnen in de ruimte. 'Elke vogel is vernoemd naar een natuurfenomeen: zon, orkaan, melkweg, ... Je ziet letterlijk de hand van de kunstenaar in de sculpturen: hij boetseerde de vogels eerst in klei en liet zijn duimafdrukken er duidelijk in staan. Sterke contrasten, zoals hier tussen het zware brons en de lichte papieren sneeuwvlokjes, typeren het werk van Rondinone. Samen roepen ze een krachtig beeld op.'

In een volgende ruimte staan we onder een gigantisch, laaghangend vlak dat uit samengedrukte aarde bestaat. 'Dit is *Suspended landscape*, een van de vier monumentale *landscapes* die speciaal voor deze tentoonstelling werden geproduceerd. Rondinone werkte al vaker met aarde als materiaal, maar niet op zo'n grote schaal. Hij combineert de *landscapes* hier met zijn *nudes*, veertien hyperrealistische naakten. Deze wassen beelden, die gemaakt zijn naar de lichamen van dansers, zitten allemaal bijzonder ingetogen in de ruimte en wekken zo een verstilde sfeer op. Het sobere tafereel doet je even stilstaan en nadenken over de staat van de mens en de natuur, je wordt er zelf rustig van.'

'Language kills my work'

Op het hoogste punt van M krijgt het summum van de natuur, de zon, een bijzondere plek. 'Toen Rondinone op prospectie kwam, viel hem op dat er veel kinderen rondliepen in het gebouw. Via scholen, workshops en bezoekers riep hij kinderen op om een tekening van de zon te maken. Ze worden getoond aan de binnenkant van dit betonnen, sarcofaagachtige volume; je moet je bukken als een kind om de vrolijke resultaten te kunnen bekijken. Het werk draagt de titel *Your age and my age and the age of the sun* en doet nadenken over de relativiteit van tijd en leeftijd.'

Enkele technici zijn nog druk bezig met de afwerking van de tentoonstelling, ook Rondinone waart rond en geeft de laatste instructies. De kunstenaar houdt niet van te veel uitleg bij zijn werk. 'Language kills my work', zegt hij. Laat de beelden spreken.' Zullen we doen.

TOT 6 OKT

Thank you silence

Ugo Rondinone

Leuven, museum M, www.mleuven.be

Allerlaatste blik op ooit glorieuze hippodroom

Nog even en dan valt definitief het doek over de hippodroom van Sterrebeek. De site zal worden omgevormd tot een golfterrein met kantoren, woningen en recreatiemogelijkheden. Op de Open Monumentendag van zondag 8 september kan je voor de laatste keer dit stukje Sterrebeeks erfgoed bezoeken.

TEKST Bart Claes • FOTO Filip Claessens

De hippodroom van Sterrebeek werd gebouwd in de jaren 1938-1939 op initiatief van de adellijke familie du Roy de Blicquy, ter vervanging van de renbaan van Stokkel. Op 9 oktober 1939 was de openingsmeeting. 'Er werd dat jaar slechts één wedstrijd gelopen', vertelt Ingrid Holemans (Open VLD), schepen voor Cultuur in Zaventem. 'Tijdens de Tweede Wereldoorlog vielen alle paardenrennen stil. Het Duitse leger gebruikte de infrastructuur om zieke legerpaarden in onder te brengen. Na de oorlog gebruikten de Amerikanen het als krijgsgevangenenkamp en opslagplaats voor legermateriaal. Pas in de jaren 1950 werden er opnieuw wedstrijden ingericht.'

Uit het gemeentelijke archief leren we dat het hoofdgebouw werd opgetrokken in de kenmerkende baksteenarchitectuur van het interbellum. De overdekte tribunes zijn in beton. Typisch voor die tijd was het gebruik van gele baksteen in combinatie met donkergekleurde tegels, de afgeronde muren, patrijspoorten, terrassen en luifels.

Vijf renbanen

De hippodroom was de grootste van het land: 47 hectaren met stallingen voor 320 paarden en maar liefst vijf renbanen. De buitenste renbaan had een omtrek van 2.300 meter. Dan

was er nog een zandpiste om te trainen, een sintelbaan voor draverijen en twee kleinere graspistes voor rennen met hindernissen. De hippodroom was de enige in België die zowel voor draaf- als renwedstrijden was uitgerust. In de hoogdagen kwam de beau monde van de Belgische en Europese paardenwereld kijken naar wedstrijden met klinkende namen als Prix Moët et Chandon, Grand Prix d'Hiver en de Grote Prijs Mardi Gras.

Failissement

In de jaren 1990 ging de vzw Belgische Draf-federatie in vereffening. De vzw had alle aan-

delen van de hippodroom in handen. Een curator werd aangesteld om de schuldeisers te betalen, maar daarvoor moesten er opnieuw activiteiten plaatsvinden. De vereniging Demi-Sangs richtte wedstrijden in en het gemeentebestuur van Zaventem wilde bijkomende feesten en evenementen. 'Om te beletten dat de renbaan zou wegwijnen', stelt schepen Holemans. 'Het was een prachtig domein, dus waarom daar geen gebruik van maken?' Voorts vond ook de European Riding Academy onderdak op de site. De dressuurschool voor instructeurs verhuisde van Dilbeek naar Sterrebeek en hoopte daar te kunnen blijven. Er werd zelfs een investeerder gezocht die de paardenkoersen nieuw leven zou inblazen. Maar alle plannen, hoop en geruchten ten spijt, kwam er van een nieuwe bloei van de paardensport in Sterrebeek niets in huis. Ook de activiteiten op de renbanen van Groenendaal en Watermaal-Bosvoorde vielen stil.

Begin 2004 klopte een investeerder bij de curator aan. Hij bood 4 miljoen euro voor de hippodroom. De curator besloot over te gaan tot de openbare verkoop met vier miljoen als instelprijs. Een goede gok, want meer investeerders kwamen op de verkoop af. De nv Robelco en de investeringsmaatschappij Probel Capital Management/Tensor uit Sint-Lambrechts-Woluwe boden tegen elkaar op. Probel haalde het met een bod van 5,1 miljoen euro.

Geen paarden meer

Aanvankelijk waren de plannen van Probel om van de hippodroom een recreatiezone met ruimte voor paardensport en golf te maken. Uiteindelijk blijkt er geen plaats meer voor paarden. Er komt een 18 holes golfterrein met golfschool en oefenterrein, een hotel, kantoren en een aantal wooneenheden. Het project kreeg de naam Sterea. Na de nodige extra grondaankopen, bestemmingswijzigingen en de recente goedkeuring van Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel (VSGB), werkte Probel de bouwvraag uit. Wie nog een vleugje van de oude glorie van de paardensport wil opsnuiven, krijgt nu een laatste kans tijdens de Open Monumentendag. Daarna verdwijnt de site zoals hij nu is.

DE Ein allerletzter Blick auf das einst ruhmreiche Hippodrom

Nur noch kurze Zeit und dann fällt endgültig der Vorhang über das Hippodrom von Sterrebeek. Das Gelände wird zu einem Golfplatz mit Büros, einem Hotel, Wohnungen und Freizeitmöglichkeiten umgestaltet. Das Hippodrom war einst die grösste Pferderennbahn des Landes: 47 Hektar mit Stallungen für 320 Pferde und sage und schreibe fünf Rennbahnen. In den besten

Zeiten kam die High Society der belgischen und europäischen Pferdewelt hierher, um sich die Rennen anzuschauen. Am Tag des offenen Denkmals (Open Monumentendag) vom Sonntag, den 8. September können Sie diesen Bestandteil des Kulturerbes von Sterrebeek ein letztes Mal bestaunen. Danach verschwindet diese Stätte, so wie es sie heute noch gibt.

Oog in oog met een ree

De toeristische dienst van Tervuren engageert peters en meters voor wandeltrajecten die de gemeente doorkruisen. Deze vrijwilligers staan in voor de goede staat en de vindbaarheid van de wandelparkoersen en melden problemen.

TEKST Herman Dierickx • FOTO Filip Claessens

Eén van die peters is Jan De Broeck, die de Ravensteinwandeling voor zijn rekening neemt. Hij is vooral opgezet over het traject waar hij reeën kan spotten alsof het merels of konijnen zijn. Jan heeft ons bezoek tot in de puntjes voorbereid en troont ons mee naar zijn reeënwandeling in een nog onverwacht ongerept deel van het Zoniënwoud tussen de Tervurenlaan en de Brusselsesteenweg. Buurman Jean-Denis, intussen ook al een volleerd reeënspotter, vergezelt ons en speurt het bos af op zoek naar de bijzondere viervoeters met hun opvallend witte vlek rond de staart.

Rustige enclave

Dit deel van het Zoniënwoud wordt slechts weinig door mensen bezocht omdat het als een enclave geprangd zit tussen twee belangrijke invalswegen. Het wandelparkoers is opvallend natuurlijk en rustig. Van de

twalf trajecten die de toeristische dienst heeft ontworpen, is de Ravensteinwandeling (8 km) de minst gefrequeenteerde. Ten onrechte zo blijkt, want het betreft een leuk en afwisselend parkoers. Aanduidingen of markeringen zijn er niet omdat Jan de natuurlijkheid en schoonheid van het traject wil behouden door zo weinig mogelijk menselijke tekens aan te brengen. Je bent dus bijna verplicht om de wandelbrochure af te halen bij de toeristische dienst aan de Markt 7a in hartje Tervuren of ze te bestellen via www.tervuren.be/toerisme. Maar ook dan is het nog even je weg zoeken in het reeënbos.

Reliëf en reeën

Het wandeltraject, dat grotendeels loopt op het grondgebied van de Koninklijke Schenking, is gevarieerd en verrassend rijk aan reliëf met een heuse vallei. Kathedraalbeuken

maar evengoed zomereik, gewone esdoorn en allerlei struiksoorten maken deel uit van de vegetatie. In dit deel van het gebied zouden zich een tiental reeën ophouden. Op een uurtje tijd is het twee keer raak. Twee keer springt een ree voorbij; de dag van de beide gidsen kan niet meer stuk en we keren triomfantelijk huiswaarts. Onderweg hebben we een wat persoonlijker babbel die we bij Jan thuis verder zetten. Hij is boekhouder van beroep, en moet veel met computers werken. 'Ik heb een stresserende job. Wanneer ik huiswaarts keer met tram 44 stap ik af aan de halte Vier Armen en neem ik deze wandeling tot thuis waar ik als nieuw en ontstrest aan de avondactiviteiten kan beginnen. Ik ben een fervent gebruiker van het openbaar vervoer. Ik fiets en wandel veel; daar kan ik echt van genieten. Toen ik de mensen van de toeristische dienst informeerde over dit bijzondere deel van de Ravensteinwandeling vroegen ze of ik er peter van wilde zijn. Zo ben ik er ingerold en nu leg ik soms wel drie keer per week het traject af. Altijd ontdek ik nieuwe dingen en de reeën zijn zo goed als altijd present. Soms staan we oog in oog, meestal schieten ze er als een pijl uit een boog vandoor.'

dekijker

7,4/10

De voorbije maanden heb ik zon geklopt, bootje gevaren, pivo gedronken, mensjes gekeken, een amfitheater en een kathedraal bezocht, enkele vaststellingen gedaan. Genoten, met andere woorden, en dat mag. De kijker kijkt nog steeds met veel genoeg naar de wereld, de anderen en zichzelf. Nieuwsgierig ook. Willen weten waarom iets gebeurt en aanvaarden dat er soms geen echte verklaringen zijn. Maar ik wijk af, ik wil je iets anders vertellen. Serieuze kost. Hier gaan we.

Om de vijf jaar laat de Vlaamse Gemeenschap en vzw 'de Rand' een lezersonderzoek uitvoeren over RandKrant en de gemeenschapskranten. Het marktonderzoeksbureau Significant GfK nam tussen 11 april en 18 mei 2013 deze taak op zich. Uit het onderzoek blijkt dat RandKrant beter gekend is dan vijf jaar geleden. De appreciatie van de tijdschriften ligt hoger dan in 2008. Ze hebben duidelijk hun plaats in het regionale informatieaanbod. De betrokkenheid van de lezers bij het lokale en regionale gemeenschapsleven ligt hoger dan bij niet-lezers. Niet Nederlandstalige of Franstalige mensen kennen ons minder goed, maar als ze ons kennen, appreciëren ze ons beter. Hieronder een selectie van de belangrijkste resultaten.

- 83% van de bevroegde mensen kent RandKrant, 53% heeft het maandblad gelezen gedurende de laatste zes maanden, zes op de tien zijn trouwe lezers. Hiermee staat RandKrant op de tweede plaats in de rangschikking van de regionale informatiemedia.
- RandKrant is beter gekend en gelezen bij de Nederlandstalige inwoners (91% gekend, 65% gelezen) dan bij Franstalige inwoners (74% gekend, 35% gelezen) en anderstaligen (52% gekend, 27% gelezen) en ook beter gekend en gelezen bij oudere inwoners.
- RandKrant wordt als vierde gerangschikt wanneer het gaat over de 'beste berichtgever' over het nieuws uit de regio.
- RandKrant wordt vooral gelezen omwille van de regionale informatie, de culturele informatie en de interviews. Vooral de rubriek

'van Asse tot Zaventem' met nieuws uit de gemeenten, de agenda, een interview met een figurant, uit in de Rand met cultuurnieuws en 'op stap' worden vaak gelezen (van 73% tot 65%) en ook goed gewaardeerd (van 95% tot 89%).

- RandKrant krijgt van de lezers een gemiddelde beoordeling van 7,4 op 10. Dat is een stijging ten aanzien van het vorige lezersonderzoek in 2008. Nederlandstalige lezers (7,5) geven een hogere score dan Franstalige lezers (7,0). Anderstalige lezers (7,8) geven een hogere score dan Nederlandstalige lezers.
- Vooral het uitzicht en de vormgeving worden gewaardeerd (van 88% tot 99%). Ook de stijl en leesbaarheid worden in hoge mate gewaardeerd (van 86% tot 97%). De neutraliteit (87%, NL: 91%, F: 76%) en de diepgang (86%) wordt iets minder hoog ingeschat. De inhoud scoort eveneens goed (van 76% tot 96%). Op vlak van originaliteit (67%) en grondigheid (64%) liggen de cijfers lager.
- De vertaalde samenvattingen worden door zowel de Nederlandstaligen als de anderstaligen gewaardeerd. 18% van de anderstaligen leest enkel de samenvattingen, 52% wordt door de samenvattingen aangezet om de artikels verder in het Nederlands te lezen, 30% leest de artikels onmiddellijk in het Nederlands.
- De overgrote meerderheid van de lezers vinden de link die het tijdschrift legt met wat er in Brussel gebeurt een meerwaarde (87%).
- De lezers van RandKrant voelen zich meer betrokken bij hun regio dan niet-lezers. Nederlandstalige lezers zijn vaker lid van een vereniging. Lezers, zowel Nederlandstalig als anderstalig, voelen zich beter geïnformeerd over hun regio.
- Lezers van RandKrant spreken vaker Nederlands in hun gemeente en minder vaak Frans. Opvallend: dit geldt zowel voor Nederlandstalige lezers als voor anderstalige lezers.

TEKST Geert Selleslach

Internationale gemeente

Jan heeft altijd in de Rand gewoond. 'Lang in Kraainem, maar een vijftiental jaar geleden werd de sfeer me daar toch wat te bitsig. Het FDF was werkelijk anti-Vlaams en liet dat bij elke gelegenheid merken. Dat is niet aan mij besteed. Nu is het daar heel wat rustiger op communautair gebied, maar toch voel je dat de problematiek nog sluimert. Uiteindelijk ging ik in het aangename Tervuren wonen en daar ben ik nog steeds heel blij om. Mijn vrouw en ik genieten van de rust en het groen, en het contact met de burens is fantastisch. Hier leeft een internationale gemeenschap en dat levert geen problemen op. Velen onder hen willen absoluut Nederlands leren om zich beter te kunnen uitdrukken. Tof toch?'

Het mag gezegd dat dit deel van de Ravensteinwandeling een leuk traject is waar je de afwisseling van het Zoniënwoud herkent. Ondanks de ligging aan de rand van het grote bos maakt deze zone er toch integraal deel van uit. Ook de reën lijken er zo over te denken.

Meer info

Topografische kaart: NGI 31/7-8 (schaal 1:20.000).

Zeg niet Gordel maar **Gordel**

Bewegen klinkt goed. Dat is de slogan van het nieuwe Gordelfestival, de opvolger van de Gordel. Op vrijdag 30 augustus opent het festival met liveoptredens in het provinciedomein van Huizingen, op zondag 1 september wordt er gesport in de hele Groene Gordel.

TEKST Tina Deneyer ■ FOTO Filip Claessens

De sterke punten van de vroegere Gordel hebben we behouden; het concept is flink opgefrist', zegt Reindert De Schrijver, coördinator van het Gordelfestival. 'Het blijft een gezinsvriendelijk en sportief feest, maar het nieuwe evenement is uitgebreid van de 19 gemeenten van de Vlaamse Rand naar de hele Groene Gordel. Naast het sportieve wint muziek en toerisme aan belang. Nieuw is dat we elk jaar één of meerdere focusgemeenten in de kijker plaatsen. Dit jaar is dat Pepingen. In het prachtige Park Ter Rijst valt er tijdens het Gordelfestival heel wat te beleven.'

Uitbreid aanbod

De aftrap van het eerste Gordelfestival wordt gegeven op vrijdag 30 augustus met een reeks optredens in het provinciedomein van Huizingen. 'Noem het gerust een soort mini Nekkafestival in open lucht. Op de affiche staan Senne Guns, Walrus, Axl Peleman en De Nieuwe Snaar.'

Op zondag 1 september staat het Gordelfestival in het teken van sport. Je kunt kiezen uit zestien fiets- en wandeltochten in de Groene Gordel. Vertrekken kan je in twee grote trefpunten: het provinciedomein van Huizingen ten zuiden van de hoofdstad en het Blossodomein

in Hofstade in het noorden. 'Het sportief aanbod blijft zeer gevarieerd. De grote fietslus rond Brussel is natuurlijk een blijver', zegt De Schrijver. 'De route werd opgefrist en is dit jaar 115 kilometer lang. Ter gelegenheid van het eerste Gordelfestival brengt de provincie Vlaams-Brabant een nieuwe kaart uit van de bestaande bewegwijzerde Gordelroute van 100 kilometer met daarop ook alle verblijfsmogelijkheden en toeristische hoogtepunten in de streek. Ook de minder geoefende fietser komt aan zijn trekken. Je kunt kiezen voor 37 kilometer langs de Brabantse Kouters, 54 kilometer langs de Zenne, de Boesdaalroute van 25 kilometer of een fietstocht van 50 kilometer tot in het heuvelachtige Pajottenland. Vanuit focusgemeente Pepingen vertrekt een tocht van 25 kilometer en ook vier prachtige ritten voor de mountainbike.'

Wie liever met zijn voeten op de grond blijft, kan kiezen uit zes wandelingen. 'Vanuit het Blossodomein in Hofstade vertrekt de circuswandeling van 6 kilometer gericht op gezinnen. Wie eerder de natuur in de buurt wil ontdekken, kan gaan voor de erfgoed- en erfgroenwandeling van 17 kilometer door het natuurgebied Vriezenbroek. Vanuit het provinciedomein van Huizingen vertrekken de domeinwandeling van 6 kilometer en de Moeliewandeling van 16 kilometer langs het gelijknamige gemeenschapscentrum in Linkebeek. In focusgemeente Pepingen combineren we kunst met sport in de Pep-In-Genwandeling van 15 kilometer rond het Park Ter Rijst. Tot slot is er de muzikale Zoniënwandeling die je langs Kraainem, Wezembeek

FR Ne dites plus Gordel, mais Gordelfestival

Bouger, ça sonne bien. C'est le slogan du nouveau Gordelfestival, le successeur du Gordel. Le festival est inauguré le vendredi 30 août avec des spectacles live dans le domaine provincial de Huizingen, le dimanche 1er septembre est consacré au sport dans le Groene Gordel. 'Nous avons conservé les points forts de l'ancien Gordel; le concept a été sérieusement rafraîchi', nous dit Reindert De Schrijver, coordinateur du

Gordelfestival. 'Cela reste une fête familiale et sportive, mais le nouvel événement s'étend des 19 communes du Vlaamse Rand à l'ensemble du Groene Gordel. Outre l'aspect sportif, une place plus importante est réservée à la musique et au tourisme. Ce qui est nouveau c'est que chaque année nous mettons l'attention sur une ou plusieurs communes centrales. Cette année, ce sera Pepingen.'

natuurlijk

Knappe griet

Binnen een tweetal weken leggen de laatste klimop(zijde)bijen het loodje, en daarmee sluit deze mooie soort het drukke bijenseizoen af voor dit jaar.

TEKST Herman Dierickx

Inderdaad, de charmante verschijning is nu bezig haar laatste eitjes te leggen en er stuifmeel van klimopbloemen bij te deponeren.

Als de larven uitkomen, hebben ze dus meteen voldoende te eten en kunnen ze zich ontwikkelen tot volwassen bijen die pas volgend jaar omstreeks augustus verschijnen om de cyclus opnieuw te beginnen en op hun beurt voor nageslacht te zorgen.

Zoals de naam al doet vermoeden gebruikt deze bij enkel klimopstuifmeel om de larven mee te voeden. Je vindt dikwijls vele nesten van de soort in de wat lichtere zand-

festival

Oppem en Jezus-Eik voert. Die wandeling is 25 kilometer, maar je kunt ook een ingekorte versie van 16 of 9 kilometer volgen.' Naast fietsen en wandelen kan je ook van een andere sport proeven. In de twee trefpunten van Huizingen en Hofstade zijn er initiaties in verschillende sporten. In Hofstade kunnen de deelnemers kennismaken met golf, de Bloso sporttak in de kijker.

Muziek en toerisme

Ook op zondag zijn er heel wat muzikale ontdekkingen te doen. 'Kapitein Winokio komt jong en oud entertainen in het provinciedomein van Huizingen en langs de verschillende wandel- en fietsroutes zijn er optredens op de zogenaamde *terraspunten*. In gemeenschapscentrum de Lijsterbes in Kraainem kan je Buurman aan het werk zien, in de Kam in Wezembeek-Oppem zetten The Jacquelines hun beste beentje voor', zegt communicatiemedewerkster Stien Coessens. 'In de Bosuil in Jezus-Eik treedt het Minguenseensemble en Bar'choc op. In de Boesdaalhoeve in Sint-Genesius-Rode is dat Sarah Ferri en in de Moelie in Linkebeek Madingma. Ook in De Semse en de Visvijvers Molenveld in Hofstade en in het militair domein van Peutie zijn er rustpunten. Nog een leuk extraatje is dat er op 1 september in samenwerking met Kanaaltochten Brabant ook een bootshuttle is tussen Brussel en Vilvoorde.'

www.gordelfestival.be

leemgronden, die vormen een zogenaamde kolonie. Elk wijfje maakt zelf haar woonst en zorgt alleen voor de eileg en het aanhalen van het stuifmeel. Als je ze bezig ziet, lijkt het alsof ze helemaal niet geïnteresseerd zijn in de aanwezige soortgenoten. Onverstoorbaar zijn ze bezig met de bouw van het nest. Ze vliegen onophoudelijk heen en weer tussen een nabije klimopplant en het nest.

De klimopbij is een van onze grotere bijensoorten. Ze kan tot veertien millimeter groot worden, en met haar lichtgekleurde haarringen op het donkere achterlijf is ze op dit moment van het jaar gemakkelijk te herkennen.

Er vliegen nu nog nauwelijks andere bijen. De gelijkende honingbij, die wel nog vliegt, heeft geen haarringen op het achterlijf.

De klimopbij is een typische soort die wordt gelinkt aan de klimaatopwarming. Haar leefgebied schuift immers op naar het noorden zoals dat met vele andere zuidelijke soorten het geval is. De eerste waarneming bij ons dateert pas van omstreeks 1997, en nu komt ze al redelijk verspreid voor. Ze vestigt zich vooral in de warmere biotopen van het stedelijk gebied. Daar kun je ze ontdekken in allerlei tuinen, parken, kerkhoven en bosranden waar de waardplant aanwezig is.

Het is één van de 350 bijensoorten die ons land rijk is, maar die het allemaal moeilijk hebben vanwege te weinig bloemen in het landschap. In onze Vlaamse tuinen en het platteland groeien steeds minder bloemen waardoor het voedsel voor vele insecten ontbreekt. In onze strakke gazons is geen bloempje te bespeuren, waardoor insecten en vele andere dieren het niet meer zien zitten om er hun leven door te brengen. Er is maar één remedie om hieraan te verhelpen en dat is meer bloemen zaaien. Simpel en doeltreffend. Het aantal bijen zal er drastisch door stijgen en zorgen voor een goede bestuiving van allerlei gewassen op het veld en in de tuin.

Opinie

Over vuurtorens en lanta

Een vuurtoren beheerst land en zee, hij moet van ver zichtbaar zijn. Hij moet zijn licht laten schijnen over een groot gebied. Ook aan land kunnen vuurtorens nuttig zijn, bijvoorbeeld in de sociaal-culturele sector, waar vaak te lokaal wordt gezien en gedacht, zowel binnen als buiten Brussel.

TEKST Guido Fonteyn ■ FOTO Filip Claessens

Mars Moriau

Mars Moriau, gewezen directeur van Zinnema (Centrum voor Amateurkunsten in Anderlecht), komt de verdienste toe de uitdrukking *vuurtoren* als eerste in deze zin te hebben gebruikt. Een vuurtoren kan een cultureel centrum zijn, of een schouwburg, of een gemeenschapscentrum, of misschien een kinderdienst, of andere gelijkaardige instellingen, die in een zeer groot gebied uitstekende diensten leveren, en niet langer als louter plaatselijke initiatieven – dat zijn maar lantaarnpalen – mogen worden gezien. Wij moeten van dat gemeentelijk denken af, in Brussel en in de Vlaamse Rand, en tussen Brussel en de Vlaamse Rand. Vuurtorens schijnen over de grenzen heen.

Nieuwe vormen van samenwerking

'Anderlecht is de natuurlijke Brusselse poort voor de Brusselse Vlaamse Gemeenschap naar Zuid-Brabant'. Dat was de thesis van Moriau in een werknoot over de functie van Zinnema, waarin hij ook het gebied voorstelde waarover het licht van de vuurtoren van Zinnema mocht schijnen. Hij wees op het bestaan van natuurlijke netwerken tussen Anderlecht en die zuidelijke Rand, onder andere op het gebied van de sport, of de jaarmarkten. Moriau heeft het dan ook gehaald, want in de statuten van Zinnema wordt uitdrukkelijk naar Brussel én naar de Vlaamse Rand gewezen. Nu was en is Zinnema enkel bevoegd inzake de amateurkunsten, maar wij denken dat dit voorbeeld navolging verdient, en dat niet alleen vanuit Anderlecht of bijvoorbeeld Dilbeek, maar over alle grenzen heen. De splitsing van BHV maakt dit psychologisch mogelijk. Aan deze grenzen wordt nooit meer geraakt en uitgerekend dat maakt nieuwe vormen van samenwerking binnen de Vlaamse Gemeenschap mogelijk. Dit geldt zeker voor de culturele sector, en meer in het bijzonder voor de functie van de culturele centra en de gebieden waarin deze hun functie uitoefenen.

Muren slopen

Momenteel wordt in bijna alle gevallen ver trokken van de gemeente als basis voor het gemeenschapsbeleid, zowel binnen als buiten Brussel. Wie met open ogen en oren leeft, weet zo stilaan dat de waarde van deze gemeentelijke centra zeer ongelijk is, en dat

EN Lighthouses and street lamps

A lighthouse dominates the land and sea, it has to be seen from a long way away and the light has to shine over a wide area. Lighthouses can also be relevant in a terrestrial context, in the case of social and cultural matters in and outside Brussels, for example, where approaches and perspectives are often too parochial. Mars Moriau, the former head of Zinnema (Centre for Amateur Arts in Anderlecht), has to take the credit for being the first to use the expression *lighthouse* in this sense.

A lighthouse may be an arts centre, or a community centre, or maybe a children's service, or other similar establishments offering outstanding services over a very wide area that may no longer be regarded as merely local initiatives, or street lamps, to stay with the comparison to light. This has to be thought of in terms of the municipal, in Brussels and the Vlaamse Rand, and between Brussels and the Vlaamse Rand. Lighthouses shine across borders.

arnpalen

is aan zeer diverse factoren te wijten. Binnen Brussel dringt zich al langer samenwerking tussen de gemeenschapscentra op, fusie zelfs in grote blokken: bijvoorbeeld Noord-West en Noord-Oost, Centrum, Zuid-West en Zuid-Oost, als een voorbode van de fusies die er vroeg of laat komen. Datzelfde principe kan ook in de Vlaamse Rand worden toegepast, maar meer nog – en dit is onze basisstelling – over de grenzen van Brussel heen. Zeer concreet zijn in het Zuid-Westen Anderlecht (en een deel van Molenbeek, etc.) en Dilbeek (en een gedeelte van het Pajottenland) op elkaar aangewezen, met het CC van Dilbeek en Zinnema-Anderlecht als vuurtorens, eventueel elk met een eigen specialiteit. Het CC van Strombeek kan uitstralen over de Heizel tot Laken-Jette. Op deze wijze kan de lijst verder worden aangevuld, met de Bosuil in Jezus-Eik (Overijse) met een opdracht die tot Ukkel en andere gemeenten in het Zuid-Oosten kan reiken. Vilvoorde, Schaarbeek, Haren en Evere moeten leren samenwerken. Ook in dit gebied zijn dringend een paar vuurtorens nodig. De lijst kan verder worden aangevuld. Vlaanderen – en dat betekent in dit geval de VGC, de provincie Vlaams-Brabant maar ook de hele Vlaamse Gemeenschap, de soms wat stroeve administratie inbegrepen – moet op deze grenzenverleggende wijze zijn hele beleid herzien en afstappen van die dubbele grendel: die van de gemeenten als basis van het hele beleid en die van de muur tussen Brussel en de Vlaamse Rand. Dat ook op andere domeinen over deze mogelijkheid wordt nagedacht, mag blijken uit de voorgestelde fusie van de Kinderdienst in Brussel – die aan tijdelijke opvang voor kinderen doet – met gelijkaardige instellingen in Vlaams-Brabant.

Brussel en Vlaams-Brabant kunnen in de samenwerking ook van elkaar leren. Enerzijds kan Brussel kennis aanreiken in verband met de samenleving met een van oorsprong niet-Belgische maar niet noodzakelijk Vlaamsvijandige bevolking (zoals de eerste generaties van de francofonie dat wel waren). Vlaams-Brabant wordt nu geconfronteerd met deze internationalisering, vooral dan in de Vlaamse Rand, en kan anderzijds de Vlamingen in Brussel meer ruggensteun verschaffen. Vuurtorens zijn in deze nieuwe benadering van het allergrootste belang, of ze nu binnen of buiten Brussel of de Rand liggen.

Voedsel van de toekomst

Meer insecten eten, is de aanbeveling die de voedsel- en landbouworganisatie van de Verenigde Naties (FAO) in mei deed. Insecten kweken is milieuvriendelijk en kan de honger in de wereld bestrijden. Insecten, het voedsel van de toekomst?

Damien Huysmans en Anne De Decker van de firma GreenKow uit Sint-Genesius-Rode denken er ook zo over. Vlees wordt immers steeds duurder en de vistoevoer gaat achteruit. Insecten zouden dus wel eens de oplossing kunnen worden voor de dreigende eiwitcrisis. Ze hebben een hoge voedingswaarde, vergelijkbaar met vlees. Gedroogde insecten bevatten per honderd gram tussen 40 en 75 g eiwit, en daarnaast aminozuren, vetzuren, ijzer en vitamines. De wereldbevolking blijft groeien; onze planeet is te klein om het verbruik van water en voedsel aan het huidige tempo te blijven volhouden. Insecten kweken, is milieuvriendelijker dan de productie van vlees. Vee heeft gemiddeld 8 kg voedsel nodig voor 1 kg vlees; insecten slechts 2 kg voedsel voor dezelfde massa. Voor de kweek van insecten is er beduidend minder voer nodig en een kleinere opervlakte landbouwgrond. Ze zijn koudbloedig en zetten geen voedsel om in warmte, dus is er ook minder uitstoot van broeikasgassen. Kortom, insecten zouden wel eens een duurzame en economisch interessante oplossing voor het wereldvoedselvraagstuk kunnen zijn.

Tenebrionidea

In zijn zoektocht naar alternatieven voor onze dagelijkse behoeften aan eiwitten en proteïnen ontwikkelde Damien Huysmans het idee om insecten te verwerken in een heerlijke groentepaté voor op de boterham of toast. Samen met sterrenchef San Degeimbre van L'air du Temps vond hij een finaal recept met groenten, kruiden en insecten, meer bepaald meelwormen. Meelwormen zijn de larven van de kever uit

de familie van de zwartlijvige meeltor of tenebrionidea. De meeltorkever is niet zo bekend, de larve (meelworm) is veel bekender en een belangrijke bron van voedsel voor vogels en reptielen. De meelworm leeft van vermolmd hout, maar ook van onder andere tarwemeel en kan een plaag zijn voor de graan- en meelverwerkende bedrijven. Hij bevat evenveel dierlijke eiwitten dan vlees. Ze worden gekookt, gebakken, geroosterd. Bereid hebben ze de smaak van nootachtige garnalen.

Wennen

Wereldwijd leven circa 1.400 verschillende soorten insecten die voor de mens eetbaar zijn. In de tropen worden ze al lang op grote schaal gegeten. Het gaat om sprinkhanen, kakkerlakken, spinnen, mieren, rupsen en wormen. Sommige smaken nootachtig, andere zoals popcorn. In West-Europa moeten we nog aan het idee wennen, maar is dit terecht? We eten toch ook garnalen, slakken, mosselen en rauwe oesters? Hier is het eten van insecten nog niet doorgedrongen. Misschien dat het uitputten van onze aarde ons zal aanzetten om meer insecten te eten?

GreenKow lanceert vanaf eind september de verkoop van potjes groentepasta met insecten. De eerste variaties zullen tomaat en wortel worden. De samenstelling van de wortel variëteit bestaat uit sjalot, zonnebloemolie, kruiden, sinaasappel, een beetje citroensap, komijn, peper en zout met meelworm. Dit concept, waarbij insecten verwerkt worden, maakt het eten van insecten niet alleen lekker, maar het zorgt tevens voor minder belasting van het milieu en het verbreden van je smaak.

TEKST Anne Baekens

i Onze medewerkster Anne Baekens sprak in het kader van onze rubriek **kwestievanmaak** met Damien Huysmans en Anne De Decker van GreenKow, www.greenkow.be, info@greenkow.be

oogvoorderand

Oog voor de Rand

In onze nieuwe fotoreeks *Oog voor de Rand* geven verschillende fotografen hun onverwachte, originele en soms afwijkende kijk op onze streek.

'Ik woon aan de rand van Brussel en ben veel onderweg in de Vlaamse Rand. Tussen mijn opdrachten door maak ik er een sport van om ook allerlei dingen die me opvallen te fotograferen. Zo ook dit vervallen huisje, ergens verlaten in een uithoek van Dilbeek, omringd door velden, mooi avondlicht. Een lieflijk, landelijk tafereel ... en dan viel mij die graffiti op. Het plaatje klopte plots.'

Bram Tack (~1985) studeerde af als fotograaf aan het NaraFi in Brussel. Hij is huisfotograaf van het cultuurcentrum Westrand in Dilbeek en werkt voor verschillende andere opdrachtgevers, voornamelijk als portret- en architectuurfotograaf. www.bramtack.be

Uit de greep van de taliban

Haar vader was in Afghanistan een gerespecteerd dokter. Toen hij het opnam voor de rechten van de sikhs werd hij door de taliban ontvoerd en gefolterd. Voor Sunaina Sultani (24) en haar familie was dit het teken om hun geliefde land te verlaten.

TEKST Johan De Crom ■ FOTO Filip Claessens

We leefden er goed en wilden niet toegeven aan het regime, maar het leven is belangrijker dan rijkdom en idealen.' Nu woont ze met haar twee zussen, ouders en grootmoeder in een rustige straat in een buitenwijk van Grimbergen. De kalmte en het groen doen deugd. Ze laten de gruwel waaraan Sunaina is ontsnapt een beetje vergeten. Vandaag kan ze weer lachen en vrij zijn, na zich een hele jeugd beklemd te hebben gevoeld in Ghazni, de hoofdstad van de gelijknamige provincie in het oosten van Afghanistan.

'Ik ben in januari 1989 geboren en in februari hebben we de Russen buiten gesjot', grapt Sunaina. Helaas bleek het communistische regime van de toenmalige Sovjet-Unie klein bier in vergelijking met de terreur die volgde. In 1992 kwamen de moedjahedin aan de macht. 'Ze hebben heel veel platgebombardeerd en veel familieleden omgebracht. Een buurvrouw stond in haar huis te dicht bij het raam en werd van buiten gewoon neerge-

schoten.' De situatie werd nog erger in 1996, toen de taliban, een radicale afscheiding van de jihadstrijders, het pleit wonnen.

'Als vrouw mocht je alleen nog volledig bedekt en slechts onder begeleiding van een man over straat lopen. Scholen werden gesloten en televisiekijken werd verboden. Als ze je betrapten dat je naar een film zat te kijken, werd de filmrol rond je hoofd gewikkeld en werd je op een truck de hele stad rond gereden om publiekelijk ten schande te worden gezet.' De inval van de Amerikanen in 2001 deed de situatie enigszins verbeteren. 'Met president Karzai is vooral Kabul veiliger geworden, Ghazni is minder veranderd. Officieel ben je vrij, maar in de praktijk blijven de taliban permanent gevaarlijk.'

Sikh of it

De familie Sultani zijn sikhs, tweederangsburgers voor de taliban. Al was dat buiten Sunaina's vader gerekend. Hij was, net als zijn voorvaders, een gerespecteerd dokter in Ghazni. De familie was eigenaar van twee klinieken.

MOOISTE HERINNERING

Bessen, peren en abrikozen smullen in de boomgaard van mijn ouderlijk huis.

MOOISTE PLEK

Bamiyan en zijn Boeddha-beelden.

GROOTSTE AFGHAAN

Mijn grootvader, om zijn behulpzaamheid voor de armen en zijn omgeving.

'Mijn vader is met de president gaan praten om het op te nemen voor de rechten van de sikhs in Afghanistan. Dat kwam in de kranten en 's anderendaags werd mijn vader door de taliban bedreigd', vertelt Sunaina. 'Na vier jaar was er niet veel veranderd, dus ging mijn vader terug met Karzai praten. De volgende dag is hij, op weg tussen de twee klinieken, door de taliban gekidnapt. Ze folterden hem. Duwden sigaretten uit op zijn lichaam, eisten losgeld. De volgende dag werd hij vrijgelaten. Toen hebben we mijn chauvinistische vader zo ver gekregen dat we het land zouden verlaten. We hadden een grote villa die we hebben weggegeven aan de man die ons illegaal het land uitkreeg, naar Pakistan, en ons op een vlucht naar Brussel wist te zetten. Het is het lot dat ons naar België stuurde, zelf hadden wij hierin niets te zeggen.'

Vrijheid

Sunaina heeft weinig leuke herinneringen aan de passage in het Klein Kasteeltje, waar asielzoekers worden opgevangen. 'Dat was verschrikkelijk. Geen privacy en vijf toiletten voor driehonderd mensen.' Het werd snel beter met een verblijf in een Rode Kruis-centrum in het Waalse Yvoir, waar ze een ruimte voor zich konden krijgen en omgeven waren door bossen. Met steun van het OCMW konden ze uiteindelijk een woning huren in Grimbergen. Sunaina werkt er in biowinkel Den Diepen Boomgaard. 'Dat is een sociale werkplaats. Er werken mensen van allerlei nationaliteiten en ik voel me echt welkom bij onze klanten. Via mijn vader ken ik wat van homeopathie en ze vragen mij geregeld om tips. Ik ben hier super content.' Sunaina zit weer op het goede spoor. In de toekomst hoopt ze met haar zus een schoonheidssalon te kunnen openen.

DE Aus dem Griff der Taliban

Ihr Vater war in Afghanistan ein angesehener Arzt. Als er sich für die Rechte der Sikhs einsetzte, wurde er von den Taliban entführt und gefoltert. Für Sunaina Sultani und ihre Familie war dies das Zeichen, ihre geliebte Heimat zu verlassen. 'Wir haben dort gut gelebt und wollten dem Regime nicht nachgeben, aber das Leben ist wichtiger als Reichtum und Ideale.' Nun wohnt sie mit ihren zwei Schwestern, den Eltern und der Grossmutter in einer ruhigen Strasse in einem Aussenviertel von Grimbergen. Die ruhige und grüne Umgebung lässt sie die Gräuel, denen sie entkommen ist, ein wenig vergessen. Sunaina arbeitet im Bioladen Den Diepen Boomgaard und fühlt sich dort pudelwohl. 'Dort arbeiten Menschen von vielerlei Nationalitäten, und ich fühle mich wirklich willkommen bei unseren Kunden.'